

INSPIRACE Z PŘÍRODY

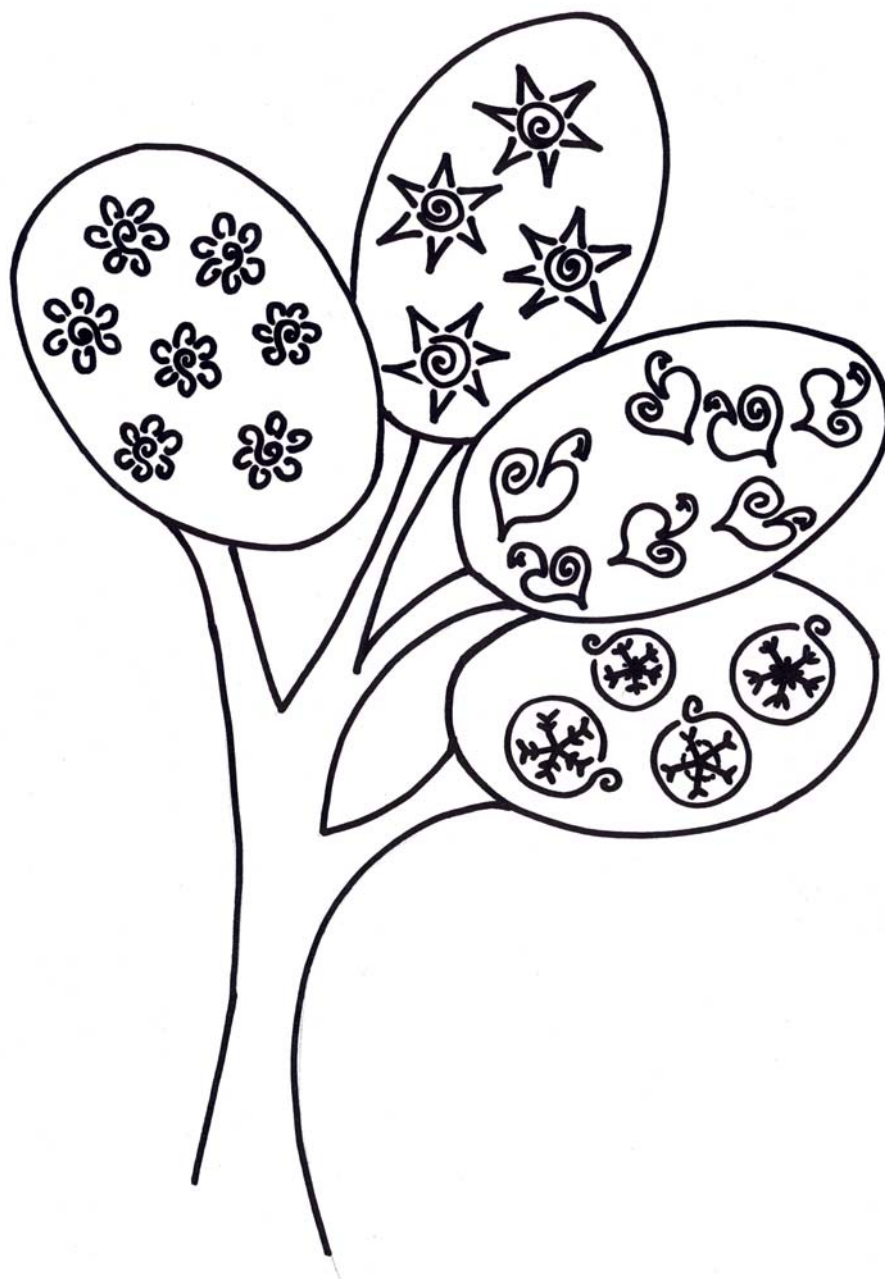
Metodická příručka k zážitkové pedagogice pro pedagogy předškolního vzdělávání

Profesní rozvoj pedagogů předškolního vzdělávání – Mateřinky
CZ.1.07/1.3.42/02.0013

INSPIRACE Z PŘÍRODY

Metodická příručka k zážitkové pedagogice pro pedagogy předškolního vzdělávání

Profesní rozvoj pedagogů předškolního vzdělávání – Mateřinky
CZ.1.07/1.3.42/02.0013

Autorský a projektový tým

Celková koncepce dokumentu a koordinace přípravy

Petra Frýzlová, Šárka Gabrielová

Metodici a grafické návrhy

Petra Frýzlová, Šárka Gabrielová, Jaroslava Niklasová

Projektový tým

Dana Chmelová – hlavní manažerka projektu

Martina Krumpolcová – manažerka klíčových aktivit

Poděkování

Tým autorů a projektový tým děkují všem účastníkům výjezdních seminářů za jejich aktivní spolupráci a vytvoření příjemné atmosféry, které byly inspirací při tvorbě této Metodické příručky.

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.

Obsah

Úvod – Jak využít metodickou příručku 4

Zážitková pedagogika 5

Jaro 7

Léto 27

Podzim 51

Zima 75

Shrnutí 98

Seznam literatury 99

Projekt Profesní rozvoj pedagogů předškolního vzdělávání – Mateřinky 101

Přílohy 104

Poznámky 109

Úvod

Vážené kolegyně, vážení kolegové,

dostává se vám do ruky Metodická příručka k zážitkové pedagogice pro pedagogy předškolního vzdělávání, která vznikla jako jeden z výstupů klíčové aktivity KA 4 zážitkové pedagogiky v projektu **Profesní rozvoj pedagogů předškolního vzdělávání (CZ.1.07/1.3.42/02.0013)**. Projekt byl realizován Národním institutem pro další vzdělávání, krajské pracoviště Karlovy Vary a probíhal v Karlovarském kraji v období od prosince 2012 do srpna 2014. Partnerem projektu bylo Gymnázium a Krajské vzdělávací centrum Sokolov.

Podklady pro Metodickou příručku vznikaly na čtyřech dvoudenních výjezdních seminářích s tématy čtyř ročních období. Účastníci měli možnost si aktivity zrealizovat.

Pro příručku platí:

- veškeré popsané činnosti jsou vyzkoušené v podmínkách běžné mateřské školy, přesto vyžadují aktivní přístup pedagoga;
- základní snahou je, aby se maximum činností dalo realizovat venku;
- není nutno respektovat roční období, většinu aktivit lze použít téměř celoročně;
- žádná příručka nemůže zohlednit konkrétní děti, jejich zájmy a schopnosti, ani podmínky jednotlivých MŠ a okolí;
- v záhlaví je úmyslně použito označení výchovami a jejich nejdůležitějšími složkami;
- počet 25 dětí znamená, že aktivita je realizovatelná s celou třídou, i když děti někdy bude třeba rozřazovat na dvojice, skupiny či družstva;
- skupiny – to je informace, že je vhodné pracovat s kolegou/kolegyní, protože je nutno věnovat dětem více času, pozornosti;
- čas na přípravu zahrnuje obvykle vyhledání předmětů, přípravu materiálu, vystříhání či nakopírování pomůcek apod.;
- nelze předem určit, zda konkrétní zvolená činnost bude pro děti zážitkem, učitelka to může jen odhadovat a připravit podmínky tak, aby se zážitek mohl přihodit;
- je na každé mateřské škole a jejím systému evaluace, jak pedagogové budou vyhodnocovat aktivity a výsledky - s dětmi, podle efektivity metod, podle RVP PV (podle kompetencí, nebo dílčích oblastí či konkretizovaných výstupů), atd. – toto si účastníci také vyzkoušeli, ale není cílem autorů zavedené systémy v mateřských školách ovlivňovat.

Zážitková pedagogika

Zážitková pedagogika využívá osobní zkušenost, která je spojena s emocemi a smyslovými počitky, zasahuje téměř celou osobnost člověka. Dobře se uchovává v paměti a lehce se vybavuje.

Prožitek ve stavu plynutí (hladina flow) je okamžik aktivity, často jedinečný, neopakovatelný, odehrávající se v přítomnosti. Člověk je zaměřen na vykonávanou činnost, přiřazuje jí důležitost. Tento prožitek bývá nesdílitelný, nedokážeme jej plně popsat, protože zasahuje nejen poznatkovou oblast, ale i pocity, emoce a sociální složku. To znamená, že člověk jej musí zažít na vlastní kůži. Nedá se vyjádřit slovy, ani jiným způsobem zprostředkovat.

Prožitek je prostředkem zážitkové pedagogiky, nikoli jejím cílem, tím je rozvoj osobnosti. Pokud se k prožitku vracíme (vzpomínkou, rozbořem), označujeme jej jako zážitek. V mateřské škole získávají děti zážitky aktivním zapojením do různých her a činností. Ty probíhají v bezpečném prostředí. Realizovaná řešení a zpětný pohled na aktivitu umožňují rozvoj zdravého sebevědomí, kreativity dětí, jejich spolupráci, komunikaci a sociální citění.

Cornell – „flow“ učení *

Joseph Cornell, přírodovědec a pedagog (nar. 1950, USA), je v současné době jednou z vůdčích světových postav environmentální výchovy. Vyvinul hojně využívanou metodiku pro aktivity s dětmi v přírodě – tzv. flow učení. Jeho dílo je považováno za jeden z pramenů tzv. zážitkové pedagogiky.

Flow učení: flow označuje plynutí – tedy plynutí zážitku samotného, splynutí prožívajícího člověka s intenzivním prožitkem. Cornellovy metody jsou zaměřené zejména na pozorování a radost z pobytu v přírodě. Děti se učí efektivněji, je-li atmosféra učení naplněna radostí a je-li jim umožněno, aby se do předmětu učení zcela ponořily.

Cornellova koncepce flow učení zahrnuje čtyři na sebe navazující kroky (stupně):

1. probuzení nadšení
2. zaměření pozornosti
3. ponoření do nezprostředkované zkušenosti
4. sdílení zážitků s ostatními

Při pobytu v přírodě pedagog může určitými kroky pomoci dětem „ponořit se“ do prožitku, tedy podpořit flow učení. Je jasné, že takový krok nelze autoritativně nařídit. Proto je klíčový právě přístup pedagoga k dětem. Cornellova doporučení pro práci s dětmi (shrnuto):

1. méně uče a více sdílejte
2. buďte vnímaví
3. udržujte koncentrovanou pozornost
4. nejdřív nechte dívat se a prožít, pak mluvte
5. celý zážitek naplňujte radostí

* <http://www.priroda.cz/clanky.php?detail=2205>

<http://clanky.rvp.cz/clanek/c/P/9321/VYUZITI-METODIKY-JOSEPHA-CORNELLA-NEJEN-V-LESNI-MATERSKE-SKOLE.html/>

Obsah

<i>Jak se suší jaro</i>	<i>9</i>
<i>Pod jedním deštníkem.....</i>	<i>10</i>
<i>Vlaštovky</i>	<i>11</i>
<i>Házedlo.....</i>	<i>12</i>
<i>Hledejte červíky</i>	<i>13</i>
<i>Ztratil kos píšťalku.....</i>	<i>14</i>
<i>Pruty a klacky</i>	<i>15</i>
<i>Ptačí hnízda</i>	<i>16</i>
<i>Na metaře.....</i>	<i>17</i>
<i>Blátivé hry.....</i>	<i>18</i>
<i>Honily se žížaly.....</i>	<i>19</i>
<i>Něco ťuklo.....</i>	<i>20</i>
<i>Ptáci – savci – plazi</i>	<i>21</i>
<i>K jaru klíč</i>	<i>22</i>
<i>Kartičky s obrázky</i>	<i>23</i>
<i>Pampelišky.....</i>	<i>24</i>
<i>Vyráběná tiskátka</i>	<i>26</i>

spolupráce, komunikace
rozvíjení poznání
pracovní výchova, jemná motorika

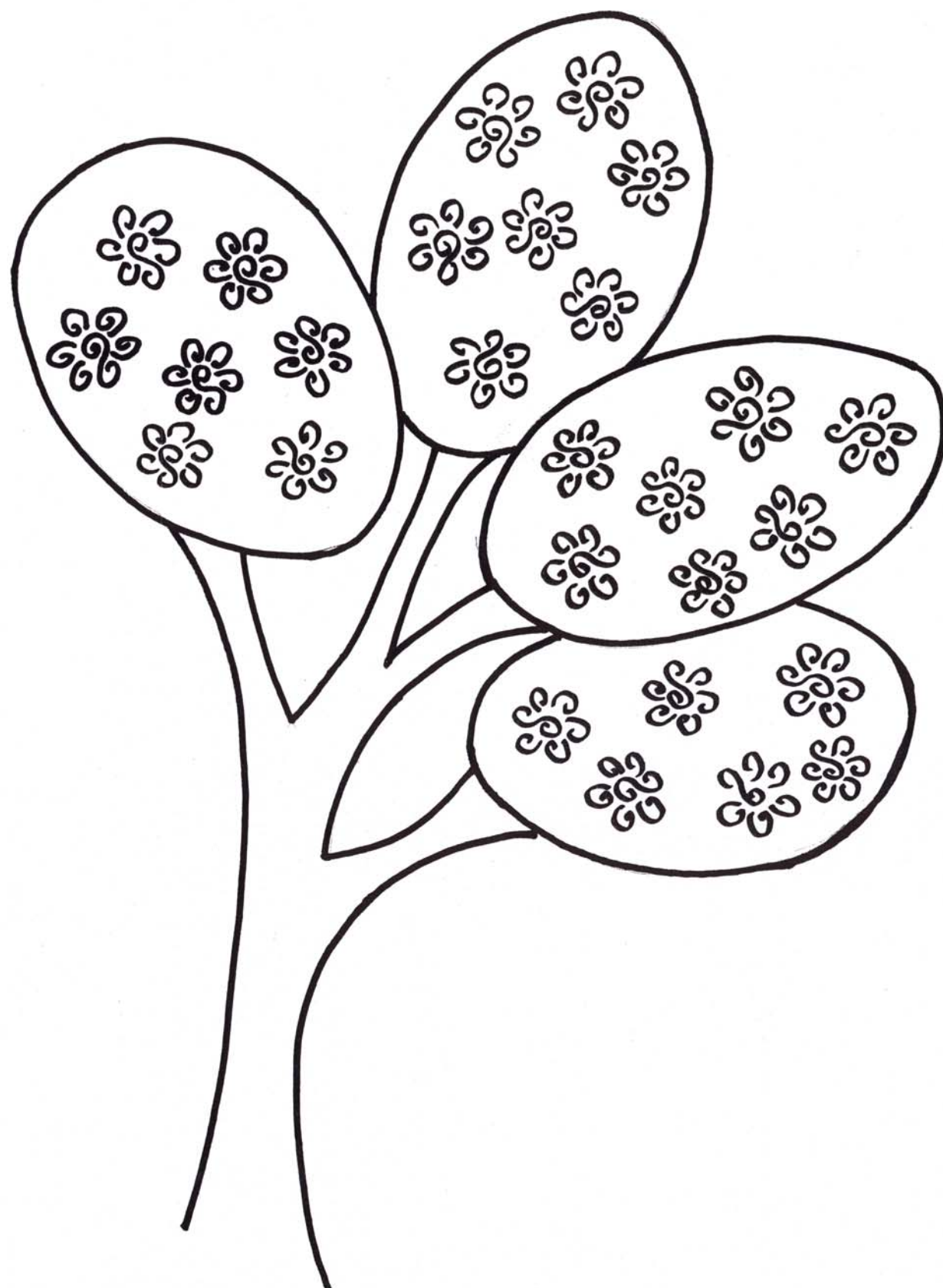
počet dětí 25
věk dětí 3-6
čas přípravy 5'

JAK SE SUŠÍ JARO

Pedagogické cíle:

- rozvíjet spolupráci ve skupině – domlouvat se (argumentovat, sdílet a přejímat návrhy), pokoušet se o fyzickou výpomoc, dělbu práce
- rozvíjet jemnou motoriku a pracovní dovednosti, uplatňovat kreativitu
- uplatňovat všímavost k přírodě, šetrně odebírat vzorky přírodnin

pomůcky	zadání, dílčí úkoly	varianty
▪ pro každou skupinu cca 3m provázku ▪ podle varianty lze přidat ještě i kratší provázky (např. 5 ks pro skupinu)	▪ děti vyhledávají v terénu dostupné přírodniny a ty společně navěšují na provázek ▪ přírodniny musí viset, nesmí spadnout ▪ není třeba soutěžit, družstva volíme hlavně z důvodu podpory spolupráce ▪ oceňujeme počet, výběr přírodnin i techniku jejich přivázání ▪ bláto jako stojánek – aneb: co jde do bláta zapíchnout	▪ nasbírej jaro = do kelímku nebo sáčku nasbírat přírodniny ▪ tyto dále využijeme na výstavu, nebo k výtvarnému tvoření ▪ obdobou je barevná paleta zvoleného ročního období, kdy děti hledají v přírodě barvy, kousky těchto nálezů lepí na papír opatřený oboustrannou lepenkou ▪ vzorky, které děti najdou a vloží do papírového sáčku, využijeme k hmatovým hádankám – „co je to?“

sociální vztahy
spolupráce
pohyb

počet dětí 25
věk dětí 4-6
čas přípravy 10'

POD JEDNÍM DEŠTNÍKEM

Pedagogické cíle:

- učit se kooperativnímu chování, vnímat a nacvičovat empatii pro pocity a schopnosti druhých
- obratně překonávat překážky ve ztížené poloze či neobvyklé pozici

pomůcky	zadání, dílčí úkoly	varianty
▪ několik deštníků ▪ provázek ▪ přírodní překážky venku, nebo náčiní pro zbudování překážkové dráhy uvnitř	▪ několik dětí (2-4 podle schopností) má jeden společný deštník, každé dítě se musí po celou dobu hry držet rukojeti deštníku ▪ úkolem je ve skupince dojít na druhý konec dráhy bez toho, že by se někdo deštníku pustil (= každý musí sledovat své spoluhráče, neboť pouze společné jednání vede ke splnění úkolu) = nerozhoduje rychlost!	▪ projít dráhu slalomem ▪ při chůzi překonat překračováním překážku (lavičku) ▪ cestou sebrat nějaký předmět a přinést jej do cíle ▪ na zápestí dítěte přivážeme provázek a ten pak lehkou kličkou přivážeme k rukojeti deštníku – děti musí dojít bez rozvázání provázku (nelze přehmátnout)

pracovní výchova
rozvíjení poznání
pohyb, spolupráce

počet dětí 25
věk dětí 4-6
čas přípravy 2'

VLAŠTOVKY

Pedagogické cíle:

- zopakovat techniku skládání papírové vlaštovky v náročnějších podmínkách (venku na zemi, na zídce, na lavičce apod.) – přesnost skládání, vyvážení
- procvičit techniku hodu vlaštovkou se směřováním do vymezeného prostoru
- vnímat vliv větru na směr letu vlaštovky

pomůcky	zadání, dílčí úkoly	varianty
▪ papíry na vlaštovky ▪ lano nebo křída ▪ vánek ☺ Házedlo – větroň: 3 proužky papíru (4x21, 3x21, 4x15cm) první proužek složit na čtyřikrát podélně a slepit, druhé dva slepit do kroužků a přilepit na opačné konce trupu * velmi dobře létá	▪ na trávníku vymežíme cílovou plochu – např. kruh z lana o průměru 1-2m ▪ děti si poskládají z papíru vlaštovky ▪ ze základního stanoviště se každý snaží svoji vlaštovku dohodit do hnízda z provazu, z místa dopadu vlaštovky pokračuje dalším hodem podle síly a směru vánku je vhodné si vyzkoušet různá výchozí stanoviště	▪ osvědčila se vzdálenost cca 7-10m ▪ využijeme travnatý povrch bez keřů, nebo asfaltovou plochu apod. ▪ vlaštovky mohou děti poskládat v MŠ, ozdobené vlaštovky si snáze poznají ▪ hra jako soutěž jednotlivců, kdo potřebuje jen 5 hodů? ▪ družstva – např. podle barev vlaštovek apod. ▪ zajímavou zkušeností je první výhoz z vyvýšeného místa (z okna, z terasy)

pracovní výchova
spolupráce
pohyb

počet dětí 25
věk dětí 3-6
čas přípravy 10'

HÁZEDLO

Pedagogické cíle:

- vyrobit si hračku z odpadového materiálu – vyzkoušet stříhání mikrotenu
- spolupracovat při vázání uzlíků nebo používání gumiček
- trénovat hod horním obloukem přes překážku, na cíl

pomůcky	zadání, dílčí úkoly	varianty
▪ mikroténové tašky ▪ provázek nebo gumičky ▪ PET víčka ▪ obruč, síť	▪ z mikroténové tašky děti ustříhnou uši, nastříhají na cca dvoucentimetrové proužky směrem ke dnu – zde u sváru ponechají kus nerozstříhaný ▪ do jednoho rohu vloží PET víčko, druhý roh tašky převléknou přes něj (vznikne dvojité vrstvy) a zavážou nití nebo gumičkou ▪ výsledkem je střápec jako chobotnička s hlavičkou	▪ házejí venku na cíl, přes síť, skrz obruč,... ▪ cvičíme se střapci jako s třepetkami ▪ využíváme k námětovým hrám - na víly, na ohňostroj, při otvírání studánek, k reji čarodějnic apod.

sociální vztahy, spolupráce
pohyb
rozvíjení poznání, pracovní výchova

počet dětí 25
věk dětí 4-6
čas přípravy 20'

HLEDEJTE ČERVÍKY

Pedagogické cíle:

- rozvíjet ekologické povědomí o čistotě lesa, lze doplnit o pozorování rozkladu materiálu
- učit se stříhat vlnu
- rozvoj koordinace při pohybu terénem – jít v předklonu, prolézat, natahovat se
- trénovat člunkový běh, učit se spolupracovat (při variantě „krmíme mláďata“)

pomůcky	zadání, dílčí úkoly	varianty
▪ barevné vlny a bavlnky z přírodního materiálu ▪ nůžky ▪ vhodné venkovní prostředí – nejlépe přirozeně ohraničené	▪ společně s dětmi nastříháme větší množství „červíků“ = nitek cca 10-15 cm dlouhých ▪ učitelka je rozmístí v úseku lesa na větvičky, za kůru, na pařezy ▪ děti červíky hledají a sbírají ▪ vyhodnocujeme s dětmi, jak se jim které barvy hledaly, kde všude se červíci schovávali, kdo ze zvířat se jimi živí,... ▪ zmíníme vliv naší hry na ekologii lesa či louky (dosbíráme zbylé červíky, řekneme si, jak se rozkládá přírodní materiál...)	▪ při přípravě mohou děti nitky měřit, namotávat, třídit ▪ mohou hledat každý sám za sebe, nebo ve dvojicích, v družstvech ▪ hru můžeme hrát i na louce ▪ lze bodově odlišit barevnost červíků (nenápadné barvy hodnotíme za 2 body) ▪ krmíme mláďata = člunkovým během běhá dítě pro červíka, druhé dítě (= mláďe) počítá do 5 červíků, pak se vymění

hudební výchova
hudebně-pohybová výchova
jemná motorika

počet dětí 25
věk dětí 3-6
čas přípravy 10'

ZTRATIL KOS PÍŠŤALKU

Pedagogické cíle:

- zpívat písničku ve 3/4 taktu
- pohybově akceptovat rytmus písně, sladit pohyb s rytmem písničky
- tanečně ztvárnit obsah písničky

pomůcky	zadání, dílčí úkoly	varianty
▪ lano ▪ flétna ▪ pohádka Král Lávra	▪ děti si chytanou lano ve výšce pasu „jako ptáček na větvičce“, v 3/4 rytmu pohupují rukama vpřed a zpět podle zpěvu učitelky ▪ rozebíráme text, zpíváme písničku ▪ zkoušíme písničku zdramatizovat nebo pohybově ztvárnit	▪ tančí v kruhu ▪ tančí ve dvojicích (vždy vrba a kos) ▪ poznávají vrbu, píšťalku – nejlépe její výrobu z proutku ▪ hrajeme dětem na flétnu k poslechu, jako doprovod

ZTRATIL KOS PÍŠŤALKU

hudba a slova: Vlasta BEILOVÁ

Sheet music for the song 'Ztratil kos píšťalku' by Vlasta Beilová. The score is written on a single staff with a treble clef and a 3/4 time signature. The melody is simple and consists of several measures. The lyrics are written below the notes. The key signature has one flat (B-flat).

Ztra - til kos píš - tal - ku, ne - měl no - vou,
do - šel si k po - to - ku pro vr - bo - vou, do - šel si
k po - to - ku pro vr - bo - vou.

2. Dej, vrbo vrbičko, dej větvičku, 3. Vrba mu proutček ráda dala, 4. Hrála tu písničku pravou kosí,
já si z ní udělám píšťaličku, píšťalka písničku zazpívala, kos černou hlavičku pyšně nosí,
já si z ní udělám píšťaličku. píšťalka písničku zazpívala. kos černou hlavičku pyšně nosí.

pracovní výchova
jemná motorika
pohyb

počet dětí 25
věk dětí 3-6
čas přípravy 10'

PRUTY A KLACKY

Pedagogické cíle:

- rozvíjet zručnost a jemnou motoriku prstů
- získávat a zdokonalovat pracovní dovednosti při manipulaci s klacky a klacíky
- koordinovat svůj pohyb při běhu, při běhu s vyhýbáním, s přeskakováním

pomůcky	TV - zadání, dílčí úkoly
▪ proutky a pruty ▪ nařezané silnější klacky (Ø cca 2cm) o délce 20-30cm ▪ obruče ▪ šišky ▪ papírový talíř ▪ provázky, barvy, nůžky, ořezávátko	▪ děti klacky přehazují z ruky do ruky, předávají kolem těla, cvičí s nimi jako s náčiním ▪ postrkují prutem šišku, kamínek, míček, obruč – libovolně, do cíle, po stanovené dráze ▪ koulejí obruč ▪ žonglují papírový talíř = zespodu na střed talíře přilepíme nízký papírový kroužek ▪ hází prutem jako „oštěpem“ na cíl (na krabici, do kruhu, do zavěšené obruče) ▪ hod prutem jako bumerangem – přes cestu ▪ zapíchnuté pruty se stuhou používáme jako branky, mety, pro vytyčení slalomové dráhy ▪ položené pruty mohou děti přeskakovat ▪ dvojice drží pruty, ostatní prolézají, přelézají, podlézají, překračují ▪ nosí prut na dlani, na prstu, i kolmo vzhůru postavený – balancují s ním

pracovní výchova, jemná motorika
výtvarná výchova
spolupráce

počet dětí 25
věk dětí 4-6
čas přípravy 30'

PTAČÍ HNÍZDA

Pedagogické cíle:

- rozvíjet jemnou motoriku a posilovat svaly ruky
- manipulovat s vícero druhy přírodnin
- učit se spolupracovat při vázání uzlíků (navzájem si podržet mašličku)

pomůcky	dílčí úkoly a další náměty
- proutky a pruty různých průměrů - zahradní nůžky - ořezávátka na silné průměry - tenké větvičky - lepidlo - papíry, kartony - raznice, nůžky - lýko nebo papírové provázky - krycí barvy	- sestavujeme ptačí hnízdečka smotáním větvíček, sestavením z kamenů, polepením kartonu krátkými špalíčky větviček apod., využíváme slámu, peříčka,... - čerstvé větvičky se děti učí stříhat, ohýbat, svazovat, loupát z nich kůru, ořezávat je - suché větvičky lámou - z prutů zkouší svázat rámeček pro obrázek - omotávají pruty a větvičky stuhami, vlnou - rozsochaté větvičky mohou pomalovat barvami - na větvičky pomocí vlny přivazují vždy 2 čtverce ubrousků, zbytky vlny neodstříhovat, ale nechat viset - tenké proutky používáme místo špejlí

hudební a pohybová výchova
pracovní výchova
jemná motorika

počet dětí 25
věk dětí 4-6
čas přípravy 10'

NA METAŘE

Pedagogické cíle:

- učit se pracovní dovednosti – zametat koštětem (směr, tah, přítlak, úkroky)
- manipulovat s březovými proutky, vázat je do košťátek (např. pro čarodějnici)
- učit se rozpočítávat – ukazovat prstem, v rytmu textu, přesně po jednom
- zpívat a hrát pohybovou hru

pomůcky	zadání, dílčí úkoly	tanečně-pohybová hra
- košťata - větvíčky a klacky na střed koštěte, guma nebo provázek na svázání koštěte 1 koště	- děti pracují na zahradě s koštětem – naučí se pohyb při zametání - vyrobí dekorativní košťátko – spolupracují ve dvojicích - učí se rozpočítávat – bez přeskokování a vynechání - zpíváme písničku - tančíme kruhový tanec se sólistou uprostřed	- děti v kruhu točí kolečko a naznačují zametání, sólista s koštětem uprostřed – totéž v protisměru - děti se zastaví, sólista je rozpočítává - vybrané dítě jde do kruhu, v době mezhry se zatočí se sólistou a převezme koště, ostatní jim tleskají

KOŠTĚ

hudba a překlad slov: Ilija HURNÍK

Rázně

1. Já za-me-
2. Ne to-ho,

Klavír

tám, a-le sám a sám, dru-hé-ho me-ta-te
ne to-ho, tam-to-ho, na-jdu si me-ta-te

si hle-dám.
ji-né-ho.

rozvíjení poznání
pracovní a výtvarná výchova
jemná motorika

počet dětí 25
věk dětí 3-6
čas přípravy 10'

BLÁTIVÉ HRY

Pedagogické cíle:

- experimentovat s blátem, poznávat jeho vlastnosti a výtvarné možnosti, sdělovat kamarádům svá pozorování
- porovnávat struktury v otiscích, všimnout si shod a rozdílů
- rozvoj jemné motoriky a pracovních dovedností – s pomocí odlévat sádku
- vyhledávat informace, aplikovat poznatky v dalších aktivitách (Na stopaře,...)

pomůcky	zadání, dílčí úkoly	varianty a poznámky
- klacíky - bláto nebo hlína venku - v MŠ můžeme vyzkoušet variantu v mikrotenovém sáčku - sádka, kelímek, voda, proužky čtvrtky - encyklopedie	- vyhledáváme různé nalezené stopy na cestách – od auta, od kola, lidské, zvířecí – děti si je prohlížejí, odhadují původce stop - vytvoří si otisk své boty do měkkého podkladu, porovnávají ji se stopou kamaráda - zkoušejí rýpat klacíkem do bláta, kreslí tečky, šipky, kolečka, zkouší dloubat dírky, nahnout bláto na hromádku, vytvořit hráz - nalezené stopy zvířat vyhledáme v encyklopedii a určíme zvíře, které je zanechalo	- je nutno vyzkoušet tuhost bláta vhodného na tvoření stop - vhodná je obuv do deště - zkusíme odlít zajímavou stopu do sádky: okolo vybrané stopy vytvoříme z kartonu rámeček, ohraničenou stopu zalijeme sádkou, po zatuhnutí odlitek vyloupneme a očistíme - většinu her lze zkusit i ve vlhkém písku nebo ve sněhu

Grafomotorika

(klackem do bláta, prstem do vody,...)
Kroužím, kroužím do kulata
louži deště, louži bláta.
Když to nejde do kulata,
Tak to bude do šišata.

hudební výchova
jazyková výchova
pohyb

počet dětí 25
věk dětí 3-6
čas přípravy 0'

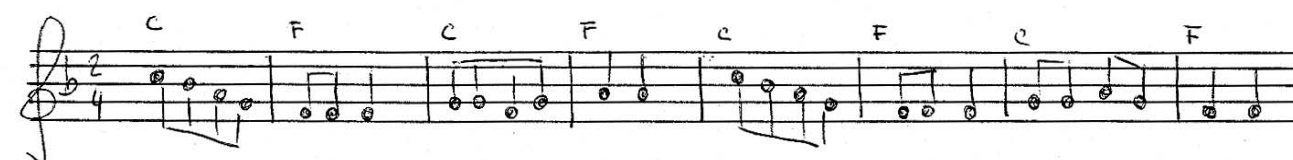
HONILY SE ŽÍŽALY

Pedagogické cíle:

- poznávat pomocí vysvětlení textu, že tatáž vlastnost může být vnímána odlišně – v závislosti na situaci (bláto klouže)
- intonovat v rozsahu 5 tónů, zpívat čistě sestupnou řadu
- doprovázet písničku na dětské melodické nástroje – dominantu - tóniku
- seznámit se s formou písně AB (předvěti, závěti), respektovat mezihry

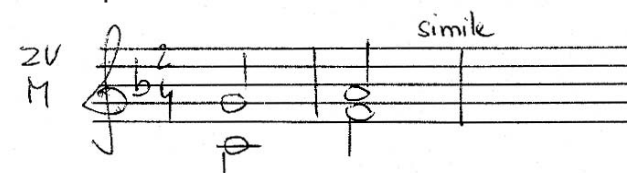
pomůcky	zadání, dílčí úkoly	varianty
- dětské nástroje - lano	- rozbor textu s dětmi - zpíváme písničku formou opakování po učitelce (vždy celý verš) - děti se naučí melodický doprovod - použijeme doprovod jako přehru, mezihru, dohru	- pohybové ztvárnění – z lana utvoříme louži, děti lezou okolo - hrajeme honěnou: klasicky nebo jako žížaly lezou do úkrytu - zpíváme písničku na pokračování (2 nebo 4 skupiny)

Honily se žížaly

1) Honily se žížaly	kolem velké louže,	vesele si zpívaly,	jak to pěkně klouže.
2) Vesele si zpívaly,	počasí jim přálo,	že je všechno v pohodě,	to se jim jen zdálo.
3) Koukal na ně černý kos,	bříško plné hladu,	že si jednu uloví,	která leze vzadu.
4) Honily se žížaly	kolem velké louže,	na bláto se zlobily,	že to tuze klouže.

Doprovod na zvonkohru nebo metalofon:

rozvíjení poznání
pohyb
pracovní výchova, jemná motorika

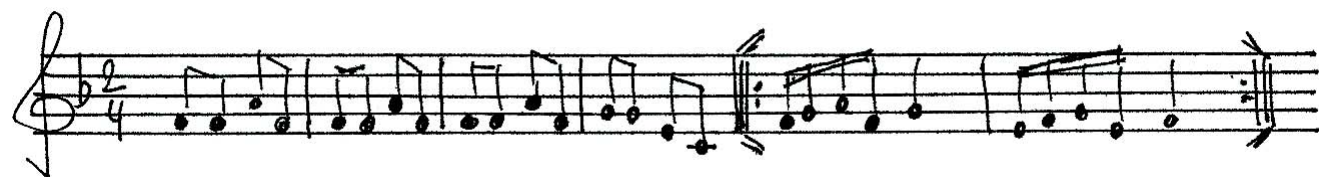
počet dětí 25
věk dětí 3-6
čas přípravy 10'

NĚCO ŤUKLO

Pedagogické cíle:

- seznamovat se s typickými vlastnostmi a životem ptáků (stavba těla, typické znaky, kde žijí, z čeho staví hnízda, rozmnožování, obživa, péče o potomky)
- poznávat strukturu vejce, jeho složení, vlastnosti skořápky
- poznávat, jak ptáci sedí na snůšce, jak se mláďata ptáků klubou ze skořápek
- znázorňovat tyto poznatky říkadlem s pohybem

pomůcky	zadání, dílčí úkoly	varianty
▪ dalekohledy ▪ klacíky, kameny, seno, peříčka, vyfouknutá vejce ▪ ptačí zob, krmná směs semen ▪ usušené a převařené skořápky ▪ encyklopedie	▪ hledáme v přírodě hnízda na stromech a v keřích ▪ děti staví hnízda z různých materiálů, stelou je peříčky a vkládají vejce ▪ námětové hry na ptáky – cvičení s bačkorkami, ve dřepu nad bačkůrkami „sedí“ na vejcích ▪ odlamují skořápku = ulamují kousíčky, vnímají tvrdost i křehkost skořápky ▪ dle možnosti navštívíme chovnou ptačí stanici ▪ ve sklenici necháme naklíčit směs zrní – co nám vyroste	▪ hrajeme na čápy, orly, slepice, volíme typické postoje, pohyby, zvuky ▪ videa – nahrávky líhnutí ptáčat ▪ encyklopedie, hádanky, kvízy ▪ modelujeme, kreslíme, malujeme ptačí těla ▪ hry s peříčkem – foukání, otisky, kresba ▪ zhudebňujeme text rytmizací, melodizací ▪ jazykové hříčky (pero, kohoutek, korunka,...) ▪ rozebíráme ptačí přísloví

Něco ťuklo, vejce puklo, kuře z něho na svět juklo. Ťuky, ťuky, ťuk, jsem kluk jako buk.
Ťuky, ťuky, ťuk, jsem kluk jako buk.

Osvědčené pracovní verze:

- * jako říkanka s pohybem
- * melodizovat s pohybem
- * jako písnička

rozvíjení poznání
pohyb, dramatizace
spolupráce

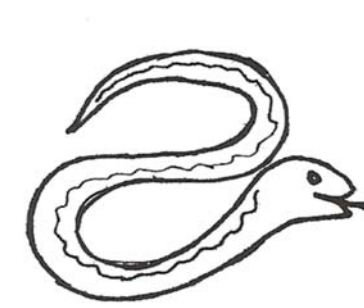
počet dětí 25
věk dětí 5-6
čas přípravy 5'

PTÁCI - SAVCI - PLAZI

Pedagogické cíle:

- znázorňovat znalosti o zvířatech pantomimou, pohybem
- vnímat různá pantomimická vyjádření kamarádů, hledat v nich symboliku
- dodržet pravidla hry, i když jsou pro dítě obtížná
- pomocí hry se rozdělit do tří skupin

pomůcky	zadání, dílčí úkoly	varianty
▪ kartičky se třemi druhy zvířat: cca třetina jsou ptáci, třetina hadi a třetina savci (například veverky – z důvodu výrazně odlišného pohybu)	▪ každé dítě si vylosuje kartičku s obrázkem zvířete ▪ toto zvíře nikomu neukazuje a má jej znázornit pantomimou, pohybem = bez zvuků (například: mává křídly, leze po čtyřech nebo skáče, plazí se a vystrkuje jazyk) ▪ všechny děti mezi sebou hledají své soukmenovce a snaží se zařadit do odpovídající skupiny, takže se přirozeně rozdělí na 3 skupiny ▪ vyhodnocujeme s dětmi jejich pocity, prožitky ze hry	▪ skupiny pak dále využijeme k nějaké následné aktivitě – cvičení ve družstvech, k soutěžím apod. ▪ jiné možnosti členění skupin např.: koloběžka, letadlo, auto, nebo květina, srdce, dáreček, apod.

rozvíjení poznání
literární výchova
výtvarná výchova, tvořivost

počet dětí 25
věk dětí 5-6
čas přípravy 10'

K JARU KLÍČ

Pedagogické cíle:

- zpřesňovat zrakové vyhledávání a rozlišování, včetně verze matice a výplň
- seznamovat se s literárními texty ve vztahu k přicházejícímu jaru
- uplatňovat tvořivý přístup při ztvárnění přírodního prvku – rozvíjet svoji fantazii, kreativitu

pomůcky	zadání, dílčí úkoly	varianty
▪ klíč – nejlépe veliký, kovový, “zámecký klíč” ▪ dvojice = vždy papírový klíč a zámek (nebo naopak dvojice shodných klíčů) ▪ kartičky s různými vzory klíčů – pro rozlišování tvarů i barev ▪ starší klíče a modelína	▪ učitelka schová někde ve třídě klíč tak, aby byl částečně vidět ▪ děti mají za úkol pouze zrakem klíč najít, kdo jej objeví, nedá nic znát a nenápadně jde k učitelce a pošeptá jí místo nálezu ▪ pokud je určení správné, dítě ustoupí stranou a sleduje ostatní, nesmí na místo se skrytým klíčem upozorňovat ▪ pokud chceme hrát verzi Samá voda-přihořívá-hoří, můžeme využít i dynamiky tleskání nebo zpěvu písně atd.	▪ klíč od jara ztratila víla – povídáme si, nač jej asi potřebuje ▪ Studánka (kooperativní hra) máme klíč od studánky – vytvoříme si studánku ze zrcátka, kostek, igelitů, šátků, kytiček, látek apod. ▪ poslech příběhů Z mechu a kapradí ▪ didaktické hry: Najdi stejný klíč (sudý počet dětí, každý si vylosuje jednu část (klíč nebo zámek) a hledají se dvojice, které k sobě patří ▪ obdobně dítě hledá dvojice na pracovním listu ▪ otiskuje klíče do modelíny, pak páruje otisk a klíč

pracovní výchova
rozvíjení poznání
jazyková výchova

počet dětí 25
věk dětí 4-6
čas přípravy 10'

KARTIČKY S OBRÁZKY

Pedagogické cíle:

- vystřihovat obrázky z katalogů, nalepovat je na kartičky
- dodržovat pozměněná pravidla hry pexeso
- učit se vyhledávat mezi dvěma obrázky jakoukoli podobnost, souvislost (zjevnou i skrytou), obsahovou, příčinnou, jazykovou...a slovně ji popsat

pomůcky	zadání, dílčí úkoly	varianty
▪ časopisy, katalogy ▪ nůžky ▪ lepidla ▪ kartičky (asi 7x7cm)	▪ vystřihávat různé obrázky a nalepovat je na kartičky (můžeme volit tematické, ale i bez jakéhokoli omezení) ▪ pravidla hry: část obrázků rozložíme jako pexeso, dítě otočí dva z nich a pokusí se mezi nimi vymyslet jakoukoli souvislost, když se mu to podaří a zvládne ji slovně popsat (= ostatní mu to uznají), dvojici si bere k sobě ▪ pokud souvislost nepopíše, obrací obrázky zpět ▪ vyhrává ten, kdo má více dvojic	▪ místo rozložení na stůl můžeme kartičky nasypat jen na hromadu (obrázky dolů), děti si z hromádky odebírají ▪ hrajeme z několika hromádek různých sad pexes ▪ rozdáme každému dítěti 10 obrázků, z nichž si vytvoří dvojice a představí je ostatním, nevyužité karty vrátíme doprostřed a z nich se postupně každý hráč snaží najít nějakou další dvojici ▪ s malými dětmi stačí předměty pojmenovávat, můžeme hrát s odkrytými obrázky a jakkoli jinak jim upravit pravidla

Příklad:
koník + myš = obě jsou to zvířata, savci, mají 4 nohy, zuby,...
koník + čert = oba mají kopyto a ocas
koník + květináč = oba začínají na K
koník + bota = mají stejnou barvu
koník + štětec = na obou jsou chlupy
koník + časopis = v časopise se píše o koních
koník + rybník = kůň se rád plaví v rybníce
koník + voňavka = obojí poznáme čichem
koník + závaží = kůň je velké, těžké zvíře

13. Pam, pam, pampelišky

1. Pam, pam, pam-pe-li-šky v žlu-tém klo-bou - ku

prý si po-se-da-ly rá-no na lou - ku.

Na - klá - ně-ly k so-bě zla-té hla-vin - ky,

jsou to ma-lé dě - ti vel-ké ma-min - ky.

2. Cink, cink, cinkilinky, modré zvonky zas
k písni konvalinky přidaly svůj hlas.
Chceme s nimi zpívat v jitru zářivém:
Pán Bůh stvořil lidi, nebesa i zem.

Doporučené ukazování (zpěvník Sukováček):

- 1) rukou znázornit klobouk, dřepnout si do dřepu, naklánět hlavu do stran, vstát a vzpažit, ruce dolů
- 2) naznačit cinkání, upažit, ukázat na sebe i okolo, vzpažit (Pán Bůh), do dřepu (zem)

Upravená verze textu z MŠ pro maminky:

- 1) Pam, pam, pampelišky v žlutém klobouku, prý si posedaly ráno na louku. Naklánějí k sobě zlaté hlavinky, jsou to malé děti, velké maminky.
- 2) Cink, cink, cinky, linky, modré zvonky zas k písni konvalinky přidaly svůj hlas. Chceme s nimi zpívat v jitru zářivém, zazpíváme dětem, maminkám a všem.

rozvíjení poznání
pohyb s hudbou
pracovní výchova, jemná motorika

počet dětí 25
věk dětí 3-6
čas přípravy 2'

PAMPELIŠKY

Pedagogické cíle:

- pohybem vyjádřit obsah textu, případně i emoce
- sluchem reagovat na stoupání melodie, rozlišit dramatický a klidný doprovod
- správně vyslovovat a intonovat píseň, respektovat předešlou
- tanečním pohybem ve skupině, ve dvojicích vyjádřit obsah písničky

pomůcky	zadání, dílčí úkoly	varianty
▪ zvonkohra na doprovod k vyprávění ▪ květinové čelenky (např. žlutý pruh + na obou stranách nastříhat a nástřihy ohnout od hlavy a nakroutit)	▪ děti mají napozorované, jak ze semínka roste rostlina ▪ podle vyprávění musí reagovat pohybem ▪ přidáme doprovod na melodický nástroj ▪ zpíváme písničku ▪ tančí ve volném prostoru (chůze, usednutí do dřepu, úklony hlavou, vztyčení do výponu, cinkání na zvonek, natáčení trupu, otočky ap.)	▪ vyrobí si čelenku k tanečku ▪ rozdělíme děti na dvě skupiny, každá představuje jiný druh květiny a tančí ke své sloce ▪ lze využít i na besídku s maminkami – ty např. stojí v prostoru a děti se pohybují mezi nimi

Příběh o pampelišce

Učitelka vypráví, jak se zasadí semínko, že sluníčko svítí a pošimrá semínko, přší deštíček, semínko vystrkuje kořínky a první lísteček, a rostou další lístečky - tvoří se rostlinka, jak roste, sílí, přiběhl větřík,... a nakonec utvoří květ.

Děti reagují na text:

jsou schoulené v klubíčku, začnou se probouzet, pohybují hlavou, postupně uvolňují a protahují jednu i druhou ruku a pohybují prsty, pomalu vstávají, do květu spojí dlaně a prsty nad hlavou...

Děti spontánně reagují i na další vyprávění – pohybem nebo broukáním (citoslovce), případně i mimikou:

dlouho svítí sluníčko (květina uvadá), začalo pršet (kytička se zase narovnává), housenka pampelišky ukousla lísteček (kytička se schoulí), květina krásně voní (květina se usmívá), přišla velká bouřka a vítr (květina se chvěje), pampeliška odkvetla – semínka letí po louce... atd.

pracovní výchova
výtvarná výchova

počet dětí 25
věk dětí 3-6
čas přípravy 10´

VYRÁBĚNÁ TISKÁTKA

Pedagogické cíle:

- vyhledávat textury vhodné pro výrobu tiskátek, materiál stříhat či dělit, seskupovat, nalepit na nosný podklad
- tiskátka využívat k experimentaci s barvou – učit se zvolit techniku nanášení barvy, jak vytvořit otisk, převrácení tiskátka, přetisky barev apod.
- tiskátka tvořivě využít k cílenému dekorování ploch, k tvoření vzorů a obrazců
- potiskáný materiál dále použít k výtvarnému zpracování, výrobě předmětů atd.

pomůcky	zadání, dílčí úkoly, varianty
▪ dřevěné špalíčky, kostky, válečky ▪ trubičky, roličky ▪ lepidlo ▪ korek, guma, látka, provazy, šňůry, knoflíky, těsnění, mosgumi, molitan, houbičky na nádobí, síťky, karton ▪ přírodní – listy a květy pampelišek, řebříčku	▪ vybíráme zajímavé textury materiálů, vystřihujeme dílky ▪ nalepujeme zvolené části na dřívka nebo na válečky ▪ můžeme sestavit na tiskátko přímo celý vzorek ▪ tiskáme na papír, na textil, do ohraničených prostorů, volíme rozptýl, řady, kruhové vzory, tvoříme podklady pro kresbu ▪ přetiskáváme přes sebe více barev či tvarů ▪ tiskáme náměty: voda, louka, mlha, mraky, fantazijní náměty, vzory, struktury + pak do výkresu kreslit, lepit ▪ rozměry - od přáníčka, přes prostírání až po balicí papír ▪ využíváme i „hotová“ tiskátka: válečky na malování, houby a výstřižky z nich, trubičky – na kroužky, výseky z korku, prolisovaná víčka, pampeliškové květy,... ▪ osvědčené: spirála z ploché dutinky, kroucená šňůrka, smotaný provázek, vlnitá lepenka

Obsah

Rozkvetlá květina 29

Kde je vody víc? 30

Kouzla s vodou 31

Barevné vrstvy 32

Výroba lodiček 33

Co plave? 34

Barvy ve vodě 35

Olejové bubliny 36

Barevné válce..... 37

Tajemství – 3 x jinak..... 38

Obrázek na okně 39

Loupaný karton..... 40

Barevné tácky 41

Malování 3D 42

Roztočená barva 43

Duha 44

Voda venku 45

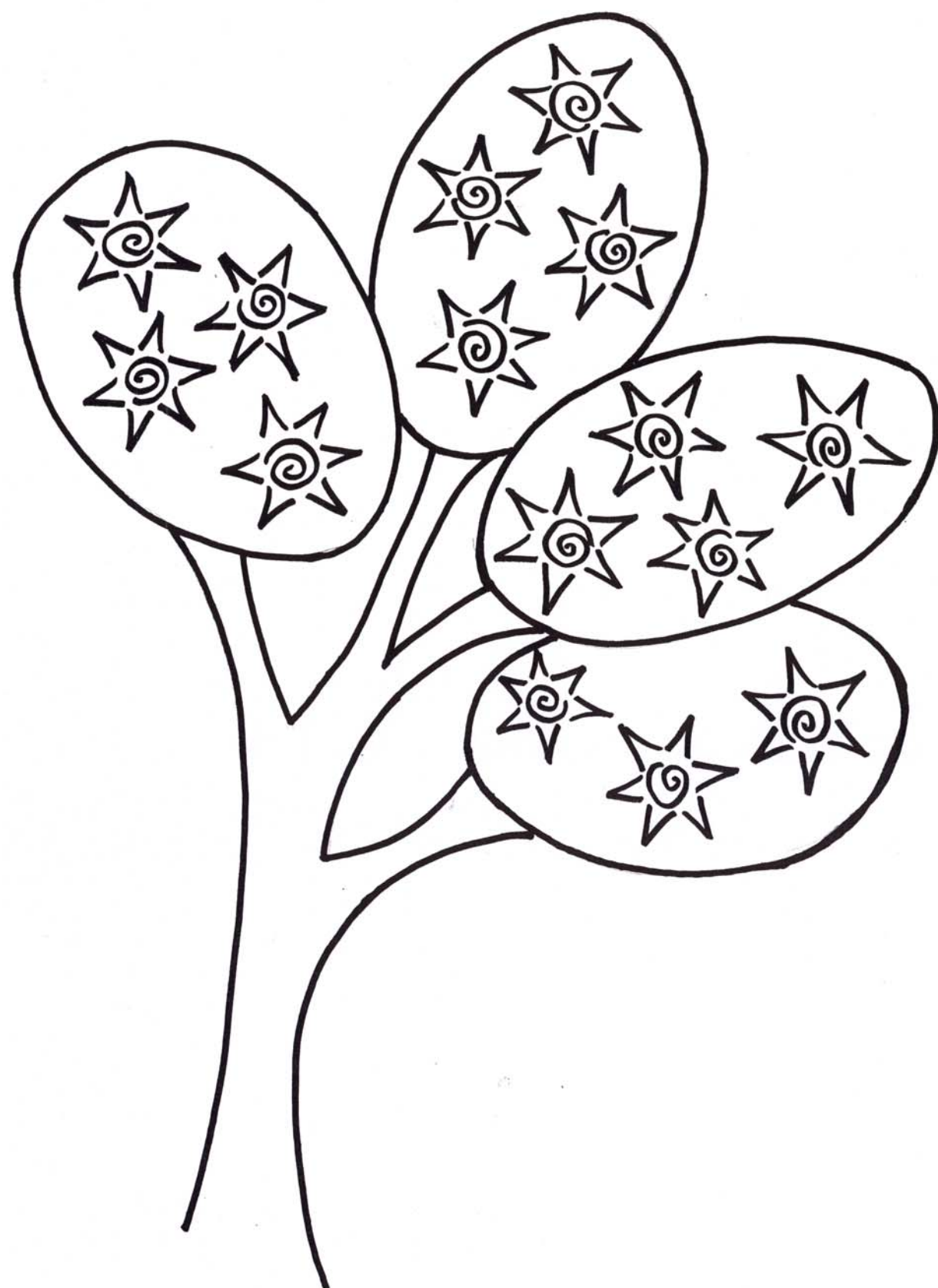
Mramorové mléko 46

Prášek na pečení 47

Jaké jsou mraky 48

Orientační běh 49

Letní bingo 50

rozvíjení poznání
pracovní výchova
matematické představy

počet dětí
věk dětí
čas přípravy

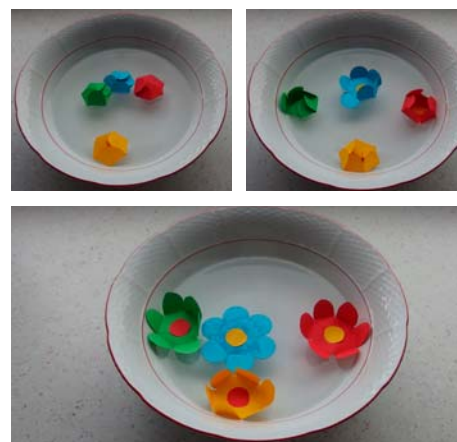
skupiny
4-6
10'

ROZKVELTLÁ KVĚTINA

Pedagogické cíle:

- vyrobit jednoduchý květ – stříhat papír, přehýbat, lepit
- sestavováním nestejně velkých částí vytvořit květ
- květ leknínu využít k pokusu s vodou – učit se pozorovat, sdělovat své postřehy, probouzet chuť k experimentování

pomůcky	zadání, dílčí úkoly	varianty papírových květin
▪ bílé i barevné papíry ▪ tužky, nůžky, fixy, případně PET víčka, bambulky apod. ▪ lavor nebo mísa s vodou	▪ z jednoho kusu obyčejného papíru děti vystříhnou leknín ▪ květina má střed velký 5-7 cm, lístečky má dlouhé cca 4 cm, na tvaru ani počtu listů nezáleží, lépe rozkvétají listy užší (jsou lehčí) ▪ každý okvětní list složíme přes střed květiny – leknín je uzavřený do poupátka ▪ takto nachystaný květ vložíme na hladinu vody a pozorujeme ▪ květina se vlivem nasákavosti papíru rozevře, ale po pokusu ji musíme vyhodit	▪ vyrábíme různé trvanlivější květy: ▪ kopretina: 2 kolečka bílého papíru, každé jinak velké, jemně dokola nastříhat a vložit na sebe, do středu vlepit něco žlutého ▪ obdobně pampeliška ▪ růže: děti vystříhnou několik květin různých velikostí, ty nalepí na sebe, okvětní lístky zohýbají nahoru ▪ tulipán: ze tří koleček, každé ohnou na polovinu ale nezarážnou, spodní části sesadí k sobě a přilepí okolo špejle

pracovní výchova
rozvíjení poznání
matematické představy

počet dětí
věk dětí
čas přípravy

skupiny
4-6
10'

KDE JE VODY VÍC?

- Pedagogické cíle:
- odhadovat, která nádoba má větší obsah (využívat dosavadní zkušenosti)
 - učit se svůj odhad ověřit pomocí experimentace, všímat si, jaké podmínky jsou nutné k přesnosti experimentu
 - rozhodovat se, která ze dvou nádob je objemnější
 - uspořádat nádoby podle velikosti objemu

pomůcky	zadání, dílčí úkoly	varianty, poznámky
▪ nádoby s různým objemem (hrnek, sklenička, lahvička, pohárek) – volíme různě vysoké a úzké, z různých materiálů, průhledné i neprůsvitné ▪ voda, lavor, hadr ▪ hrajeme nejlépe venku ▪ naběračky, injekce	▪ necháme děti libovolně experimentovat s vodou ▪ do jednoho kelímku nalijeme vodu a vyzveme dítě, aby přelilo vodu do další libovolné nádoby, ale předem jej necháme hádat, zda voda přeteče nebo jí bude málo ▪ dítě se učí argumentovat ▪ procvičí si odhad i zručnost	▪ pokud chceme porovnat objem dvou nádob, musíme první z nich naplnit přesně po okraj ▪ výzva: přelij 5x – aby ti zbylo co nejvíce vody ▪ zvolit vyšší nádobu x nízkou misku, nebo tenkostěnnou x keramika ▪ nádoby by se měly lišit objemem alespoň několik cl ▪ k plnění nádob můžeme využít jiné nádobky, naběračky, injekce apod.

pracovní výchova
pohybový rozvoj – jemná motorika
matematické představy

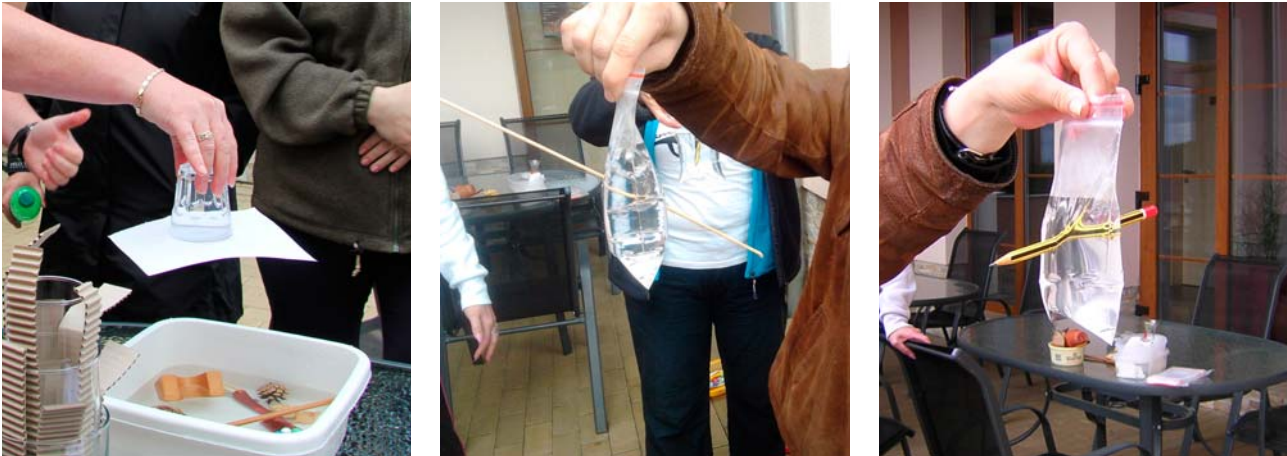
počet dětí
věk dětí
čas přípravy

skupiny
3-6
10'

KOUZLA S VODOU

- Pedagogické cíle:
- sledovat pokusy s vodou a různými materiály
 - využít svých dosavadních zkušeností s vodou a učit se odhadovat, co se stane

pomůcky	papír na skleničce	propíchnutý sáček
▪ sklenička o objemu cca 1- 1,5 dcl ▪ papír ▪ voda, lavor ▪ igelitové sáčky (se zavíráním na „zip“), lépe nejdřív vyzkoušet – pozor, ne mikroten od pečiva ▪ nafukovací balóčky ▪ zašpičatělé špejle, ořezané tužky ▪ nejlépe je hry zařadit ven	▪ skleničku naplníme vodou, nemusí být absolutně plná ▪ zakryjeme ji kouskem kancelářského papíru, který na ni přimáčkeme dlaní a obrátíme dnem vzhůru ▪ voda nevyteče – vlivem atmosférického tlaku se papír po určitou dobu udrží na skleničce, jakmile se papír promočí, spadne a voda vyteče	▪ do sáčku nalijeme vodu a sáček zipem uzavřeme ▪ sáček držíme za horní okraj (neleží na dlani, ale visí) a špičatým koncem špejle jej propíchneme naskrz přes vodu ▪ osvědčilo se zapichovat špejli šikmo seshora dolů, ne vodorovně ▪ místo špejle můžeme použít i ořezané tužky ▪ jeden sáček lze propíchnout několika předměty najednou ▪ po vytažení špejlí voda vyteče ▪ obdobně: naplníme vodou z vodovodu balónek a ten pak propíchujeme

rozvíjení poznání
pracovní výchova
matematické představy

počet dětí
věk dětí
čas přípravy

skupiny
5-6
10'

BAREVNÉ VRSTVY

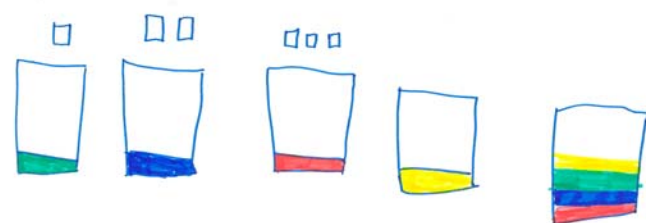
Pedagogické cíle:

- učit se respektovat pracovní postup, který lze přesně opakovat
- experimentovat s tekutinami – namíchat různé koncentrace roztoku, obarvit je a pomocí injekce (pipety) je trpělivě přelít, vrstvit na sebe
- zaznamenávat svá pozorování – kresbou, fotografií, pomocí symbolů

pomůcky	zadání, dílčí úkoly	varianty, záznam
▪ skleničky, voda, cukr, potravinářské barvivo, lžice nebo odměrky ▪ pipety nebo odsávačky na přenos roztoku ▪ pracovní listy, pastelky, fotoaparát	▪ společně s dětmi odměříme do čtyř skleniček vždy cca 3 lžice teplé vody ▪ do jedné z nich přidáme 1 polévkovou lžici cukru, do druhé 2 lžice a do třetí 3 lžice cukru; čtvrtá nebude oslazená ▪ cukr dobře rozpustíme, pak tekutinu v každé skleničce obarvíme trochou potravinářského barviva – volíme rozdílné barvy ▪ tekutiny vrstvíme na sebe v pořadí: ze sklenice se 3 lžicemi cukru na dno, na to roztok se 2 lžicemi cukru, poté s 1 lžicí a poslední nahoře tekutina bez cukru ▪ vznikne barevná duhová „limonáda“	▪ při přípravě mohou děti odměřovat vodu, cukr ▪ technika přelévání: pomocí pipety, brčka nebo odsávačky odsajeme část tekutiny a do jiné nádoby ji opatrně vrstvíme ▪ jiná verze: necháme stékat po lžičce ke dnu (k hladině) – vrstvy se ale trochu mísí ▪ děti mohou pokus zakreslit (skleničku s vrstvami barev) nebo vyfotografovat ▪ pomocí symbolů zkusíme zapsat „recept“ na duhovou skleničku (pít se nedá, na to je příliš sladká)

ANEŽKA

pracovní výchova – manuální dovednosti
rozvíjení poznání, pokusy
výtvarné činnosti

počet dětí
věk dětí
čas přípravy

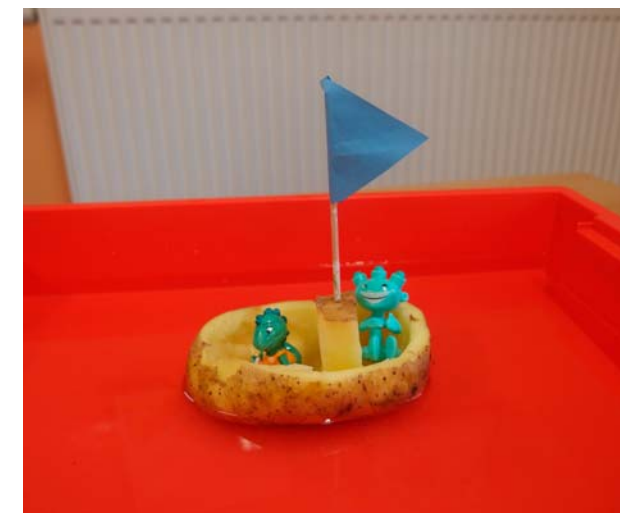
25
3-6
10'

VÝROBA LODIČEK

Pedagogické cíle:

- využívat odpadové a přírodní materiály k výrobě lodičky
- podílet se na opracování materiálu, spojování, zdobení
- dodržet pracovní postup při skládání papíru, učit se přesnosti při práci

pomůcky	zadání, dílčí úkoly	varianty
▪ půlky skořápek – ořechové, kokosové ▪ silnější kusy kůry a smrkový papír ▪ polystyrénové misky, PET víčka ▪ papírové krabičky, roličky, fixy ▪ potraviny – cibule, brambor, paprika, pomeranč ▪ papíry ▪ korkové špunty ▪ dřevěné špachtle ▪ modelína, špejle	▪ vyrábíme loďky z ořechových i kokosových skořápek; vmáčknutím modelíny nebo vlitím trošky vosku zajistíme větší stabilitu + zapícháme párátko s vlaječkou ▪ polystyrénové mističky zdobíme PET víčky, panáčky, vlaječkami ▪ skládáme loďky a parníky z papíru ▪ na ukázkou vyřežeme dětem loďku z kůry - děti mohou kůru ohladit smrkovým papírem ▪ svážeme vor z klacíků, špachtlí, korkových špuntů	▪ loďky pouštíme na potůčku, ve vodě v bazénku, v krabici ▪ pro dekoraci lodiček použijeme jakýkoli dostupný výtvarný materiál ▪ zajímavou verzí jsou lodičky z potravin: poslouží nám půl papriky, vydlabaný brambor, jedna vrstva z rozpůlené cibule, slupka z půlky pomeranče atd. ▪ děti si mohou tvarovat lodičky z modelíny, alobalu apod.

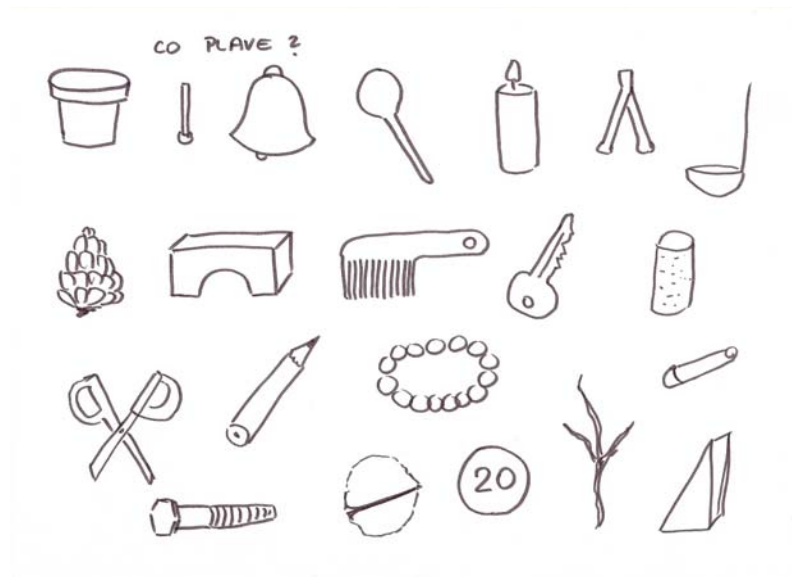

CO PLAVE?

Pedagogické cíle:

- experimentovat s předměty, zjišťovat jejich schopnost udržet se na hladině
- učit se zaznamenávat svá pozorování do pracovního listu
- sdělovat své myšlenky a zjištění kamarádům

pomůcky	zadání, dílčí úkoly	varianty a poznámky
▪ širší nádoby s vodou (lavorky) ▪ předměty, u nichž budou děti zkoumat vlastnost: plave - vznáší se - neplave ▪ pracovní listy s vyobrazenými zkoumanými předměty + tužky ▪ hadry, tácky apod.	▪ každé dítě si vybírá z nabídnutých předmětů a odhaduje, jestli bude plavat, či nikoli ▪ svůj odhad si ověří pokusem ve vodě ▪ výsledek svého pokusu zaznamená na připravený pracovní list (např. škrtně, co se potopí a zakroužkuje, co plave) ▪ k práci patří i úklid místa	▪ výzva: plave hrouda modelíny? ▪ a jak by to šlo udělat, aby modelína plavala? (Archimédův zákon v praxi) ▪ vyzkoušejte předmět z těžkého druhu dřeva (olivové,..) ▪ různé umělohmotné předměty mají různou váhu – ne všechny plavou ▪ lovíme předměty z vody ven – rukama, sítkou, kleštěmi ▪ děti mohou pracovat ve dvojicích ▪ pokud si děti samy vyhledávají předměty k pokusům, je nutno kontrolovat, co chtějí zkoumat

BARVY VE VODĚ

Pedagogické cíle:

- experimentovat s barvami
- vnímat měnící se strukturu, mísení barev, sledovat probíhající změnu
- uvědomovat si krásu okamžiku, citlivě ji prožívat, posilovat trpělivost, soustředění na obrazový vjem (zejména při práci ve skupince)

pomůcky	zadání, dílčí úkoly	varianty
▪ sklenice z čirého skla – např. válcové odměrky, nebo zavařovací sklenice o objemu 0,7l ▪ barevné tuše ▪ kapátka (není podmínkou) ▪ klidné prostředí, ideálně stůl u bílé zdi ▪ fotoaparát – hodí se stativ	▪ dítě si nalije do sklenice vodu a pomocí kapátka do ní nakape jednu barvu tuše ▪ sleduje, jak se každá kapka do vody „zamotává“ ▪ postupně přikapává další kapky stejné barvy nebo použije barvy jiné	▪ děti pracují ve dvojicích či skupinkách ▪ děti mohou zajímavé obrazce vyfotit ▪ hra je vhodnou motivací pro grafomotoriku „jak se barvy zamíchaly“ ▪ tuše mají zaručený výsledek, ale můžeme vyzkoušet i jiný druh tekutých barev

estetické cítění
grafomotorika
rozvíjení poznání

počet dětí 25
věk dětí 3-6
čas přípravy 5'

OLEJOVÉ BUBLINY

Pedagogické cíle:

- pozorovat rozdílné vlastnosti a chování dvou kapalin o nestejně váze
- sledovat dění v kapalinách, vnímat estetické impulsy
- kreslit bubliny – kruhové tvary

pomůcky	zadání, dílčí úkoly	varianty
▪ velký odměrný válec nebo vysoká průhledná váza ▪ voda ▪ transparentní barva (potravinářská nebo anilinová) ▪ jedlý olej ▪ sůl ▪ papíry a pastely ▪ na výrobu trvanlivější verze: užší průhledné skleničky s uzávěrem (od oliv, PET 0,3l)	▪ vodu slabě obarvíme a nalijeme cca do $\frac{3}{4}$ válce ▪ na vodu nalijeme vrstvu oleje (stačí 2-3 cm) ▪ necháme ustát, pak zvolna vsypeme sůl, pozorujeme, jak s sebou strhne olej až ke dnu ▪ po chvíli sledujeme na dně vznikající bubliny, které unikají vzhůru ▪ své pozorování děti nakreslí	▪ při plnění válce musíme nechat místo na sůl, aby voda s olejem nepřetékla ▪ sůl u dna se rozpustí, olej se uvolní, a proto bubliny oleje stoupají vzhůru k hladině ▪ dětem můžeme dát uzavřenou sklenici s barevnou vodou a světlým olejem – po převrácení sledují, jak olejové bublinky stoupají vzhůru a kapaliny se oddělí – tato hra je uklidňující

rozvíjení poznání
znalosti z oblasti výtvarné teorie

počet dětí 25
věk dětí 4-6
čas přípravy 5'

BAREVNÉ VÁLCE

Pedagogické cíle:

- opticky vytvořit pomocí základních barev nové barvy
- vnímat účinek světla, sledovat pokus při prosvětlení, ozáření sluníčkem
- svá pozorování ověřit vlastními pokusy s barvami – učit se míchat nové barvy

pomůcky	zadání, dílčí úkoly	varianty
▪ dvojice čirých nádob, které lze do sebe vložit, např. 2 odměrky, nebo váza a sklenice, 3l sklenice a PET lahev ▪ transparentní barvy (potravinářské apod.) – žlutá, modrá, červená ▪ barvy a špachtle pro děti	▪ rozmícháme slabě zbarvené tekutiny ▪ do širší nádoby vlijeme např. žlutou a do užší červenou ▪ výše hladin by měly být rozdílné, děti vidí jak původní barvy, tak zároveň pozorují jejich optické sloučení ▪ svá pozorování si děti vyzkoušejí i vlastní akcí – míchají dvě barvy na destičce či papíru	▪ nasvítíme nádoby (umístíme na sluníčko) ▪ nádoby, které do sebe nejdou vsunout, můžeme jen postavit za sebou ▪ nepoužívat krycí barvy ani tuše – neprosvítají ▪ obarvené vody je potřeba malé množství ▪ necháme děti hádat, co se stane po vytažení nádob ▪ obdobně lze přes 1 nádobu nalepit pruh průsvitného barevného celofánu (část barvu překrývá a část je mimo ni)

hmat, jemná motorika
pracovní výchova
rozvíjení vyjadřování

počet dětí 25
věk dětí 3-6
čas přípravy 1 den, 5'

TAJEMSTVÍ – 3x jinak

Pedagogické cíle:

- překonávat vlastní pochyby a obavy z neznámého, hovořit o svých pocitech
- vnímat povrch materiálu, hmatem (bez oční kontroly) vyhledat zasypaný předmět
- u „suché“ verze – učit se užívat záznamový arch, rozvíjet trpělivost

pomůcky	zadání, dílčí úkoly	poznámky, varianty
▪ větší nádoba zakrytá látkou ▪ hodně gelových kuliček na dekoraci květin, namočit den předem, ideální vrstva 7-10 cm po nabobtnání ▪ jeden drobný tvrdý předmět (knoflík, prstýnek apod.) ▪ korálky (sklíčka nebo drahokamy) ▪ velké potravinářské kroupy – 2 kg ▪ nádoba	▪ děti postupně sahají pod látku do gelu a hledají, „co tam nepatří“ ▪ když dítě předmět najde, může jej skrytý v dlani vyndat, ukázat učitelce a opět jej vrátit, nebo např. nakreslit ▪ vyhodnocujeme s dětmi jejich pocity, prožitky ze hry suchá verze: ▪ do krabice vsypeme korálky nebo sklíčka, a protože byla bouřka, zasypala vše kroupami ▪ děti hledají sklíčka mezi kroupami pouze hmatem	▪ ne každé dítě je ochotno do neznáma sáhnout, gel není všem příjemný ▪ některé děti si naopak s gelem rády hrají, líbí se jim i na pohled ▪ gel je možné nechat vyschnout a použít opakovaně ▪ do průhledné sklenice vsypeme granulát UH spolu s 20-30 drobnými předměty (sponka, gumička, rolnička, zápalka,...) a sklenici uzavřeme ▪ převrácením a přesypáním dítě jednotlivé drobnosti vyhledává

rozvíjení poznání
pracovní a výtvarná výchova
spolupráce ve skupině

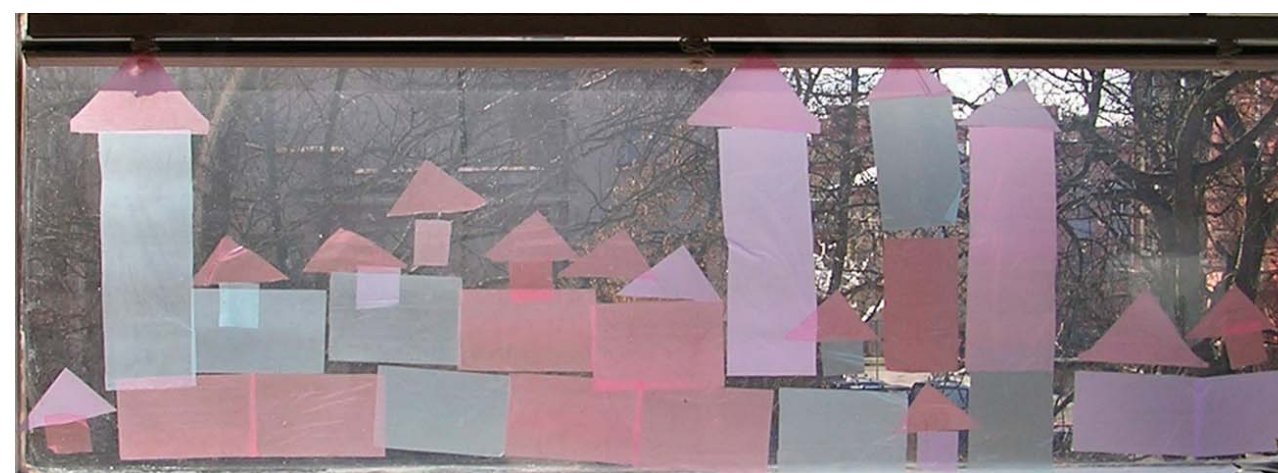
počet dětí skupiny
věk dětí 5-6
čas přípravy 30'

OBRÁZEK NA OKNĚ

Pedagogické cíle:

- učit se spolupracovat při skupinové výtvarné práci
- zdokonalovat techniku stříhání – na netradičním materiálu
- aktivně se spolupodílet na výzdobě prostředí
- vnímat estetický účinek světla, prosvítání, ozáření sluníčkem

pomůcky	zadání, dílčí úkoly	poznámky
▪ jednobarevné igelity – stačí igelitové tašky různých barev (ne mikroten) ▪ podle zdatnosti dětí nůžky, nebo předem tvary nastříháme ▪ houbičky, voda	▪ děti stříhají z igelitu potřebné tvary (čtverce, proužky, obdélníčky) ▪ z vystříhaných tvarů sestavují obrázky buď dle zadání, nebo podle vlastní fantazie (zámek - hrad, postavy, město, pohádková říše, mozaika, mandala,...) ▪ sestavu lepí na sklo (na okno, na sklo ve dveřích) tak, že sklo namočí houbičkou a dílek pouze přiloží a uhladí ▪ dílky mohou lepit i částečně přes sebe ▪ obrázek na skle drží dobře a dlouho (více než měsíc) ▪ dílky lze lehce sundat	▪ významný je výběr materiálu – může být neprůsvitný nebo průsvitný – tím je výrazně ovlivněn celkový výsledek ▪ některé igelity jsou z rubu bílé = neprosvítají ▪ tašky mohou být použité, ale ne příliš pomačkané ▪ je nutno zvážit, zda děti zvládnou stříhání igelitu ▪ obdobně zdobíme dlaždičky či jiný hladký povrch

pracovní výchova, jemná motorika
rozvíjení poznání
výtvarná výchova

počet dětí 25
věk dětí 4-6
čas přípravy 30'

LOUPANÝ KARTON

Pedagogické cíle:

- naučit se techniku namáčení kartonu vodou, loupání 1 vrstvy papíru
- poznávat vlastnosti papíru, jeho strukturu, vrstvení, recyklaci
- využívat odpadový materiál k dalšímu výtvarnému zpracování

pomůcky	zadání, dílčí úkoly	poznámky, varianty
▪ kousky nařezaného kartonu (např. A5) ▪ řezák pro učitelku – k proříznutí jedné horní vrstvy tak, aby vznikl „rámeček“ ▪ kousky houbiček (na nádobi) ▪ voda v miskách	▪ vnitřní část okénka navlhčíme houbičkou tak, aby byl karton mokrá po celé ploše okénka, ale ne na rámečku ▪ chvíli počkáme a zkusíme okénko odloupnout (vlivem vlhkosti se lepidlo pustí), podle kvality kartonu je někdy nutno přidat trochu vody, ještě chvíli počkat, případně dočistit kousky po odtržení ▪ vznikne hladký rámeček s vroubkovaným vnitřním okénkem, necháme jej uschnout ▪ na okénko lepíme výtvary dětí, přírodniny, apod.	▪ potřebujeme třívrstvý karton, který má prostřední vrstvu vlnitou ▪ výtvarné využití loupného kartonu je velmi široké, náměty na výtvarné práce jsou součástí školení Eko-ateliér, lektorkou v KV kraji je J.Horová

rozvíjení poznání
pohyb

počet dětí 25
věk dětí 3-6
čas přípravy 60'

BAREVNÉ TÁCKY

Pedagogické cíle:

- rozlišovat barvy (i doplňkové), vyhledávat a přiřazovat barvy z okolí, z přírody
- pohybovat se v přírodě – zvládat přechod terénních překážek
- trénovat běh, člunkový běh, spolupráci ve družstvu
- hrát společenskou hru, zvládat počet do..., dodržovat pravidla hry

pomůcky	zadání, dílčí úkoly	varianty
▪ papírové podklady, na které nanese barvy (6-12), pro léto např. papírové tácky a barvy duhy (můžeme nachystat s dětmi) ▪ stejnými odstíny barev pomalujeme kolíčky na prádlo ▪ na výseči můžeme nakreslit i počet teček 1-4 (1-6) ▪ vyrobíme si společenskou hru = terče s 6 barvami + kostičku s barvami	▪ dítě na každou výseč přinese cokoli ze třídy se stejnou barvou (odstínem) ▪ venku děti ve skupinkách přinášejí na své terče kousky přírodnin, které odpovídají barvám výsečí (vedeme je k šetrnému odebírání malých vzorků) ▪ máme-li terče s tečkami, musí dítě nasbírat tolik kolíčků, kolik je u které barvy teček ▪ společenská hra – hodí kostkou, a pokud má na terči volno, přidá kolíček dané barvy, má-li již výseč obsazenu, nehraje	▪ člunkový běh – dítě běhá pro kolíčky ke vzdálené metě a po jednom je nosí na svůj terč = přicvakne je na okraj + musí si pamatovat, kterou barvu již má a která mu ještě chybí ▪ obdobně ve dvojicích, v družstvech ▪ kolíčky pro všechna družstva mohou být na společném místě

pracovní výchova
výtvarná výchova
sociální vztahy

počet dětí 25
věk dětí 5-6
čas přípravy 2-3 dny

MALOVÁNÍ 3D

Pedagogické cíle:

- zpracovat připravený materiál malbou, kombinovat druhy barev
- malovat na oblý a nerovný předmět, využít zkušenosti z malby na plochu
- vyrobit svou prací dárek pro blízkou osobu (rodiče, sourozence, kamaráda,...)

pomůcky	zadání, dílčí úkoly	varianty
▪ kameny – nejlépe ploché oblázky ▪ akrylátová bílá ▪ krycí barvy a štětce ▪ lihový fix - černý ▪ lak na vlasy, nebo jiný ve spreji ▪ špachtle napaříme v horké vodě – změknou, vtlačíme je do 1/4litrového hrnku a necháme uschnout ▪ mramorovací barvy ▪ miska s vodou ▪ špejle ▪ předměty ▪ mřížka na odkapání	▪ na kameny děti nanesou bílý podklad – „okénko“, necháme uschnout ▪ na bílý podklad pak malují – květinu, broučka, rybu,... ▪ po zaschnutí vytvoří fixem kontury a detaily ▪ náramek ze špachtle děti libovolně pomalují ▪ výsledek přelakujeme ▪ na hladinu vody nakapeme několik barev, lehce je špejlí promícháme ▪ předmět potopíme do barvy lícem dolů, aby se obalil vrchní barevnou vrstvou, pak hned z misky vyndáme	▪ místo na kameny můžeme malovat i na lahvičky, květináčky, apod. ▪ celý výrobek (kámen) přestříkáme nebo přetřeme lakem ▪ přidáme-li do barev herkules, není nutno výrobek přelakovávat ▪ mramorovat můžeme nejen vyfouklé vajíčko, ale i knoflík z moduritu, kolíček, kamínek atd.

rozvíjení poznání
výtvarná výchova

počet dětí
věk dětí 3-6
čas přípravy 10'

ROZTOČENÁ BARVA

Pedagogické cíle:

- učit se používat kapátko, štětec
- hrát si s barvami pomocí technického zařízení
- přijmout náhodný výsledek
- pokusit se výstup výtvarně doplnit

pomůcky	zadání, dílčí úkoly	technické poznámky
▪ dětský hrnčířský kruh nebo rotující talíř (destička s motůrkem) ▪ krabice ▪ čtvrtky ▪ tužky, CD, nůžky ▪ syté tekuté barvy (barevné krycí tuše) ▪ kapátko, štětce ▪ na dotvoření špejle, fixy, papíry apod.	▪ děti si na čtvrtku obkreslí kruh (např. podle CD) a vystříhnou ▪ vzniklé kolečko dají na talíř, roztočí a kapátkem či štětcem kapou barvy, které se rozprskávají a vytváří kresbu tenkých čárek ▪ pak motůrek zastaví a zjistí výsledek ▪ je-li barvy málo, lze pokračovat ▪ po uschnutí dále zpracují (květiny, lízátka,...)	▪ motůrek umístíme do vyšší krabice, protože barvy vlivem odstředivé síly prskají a odletují ▪ kruh papíru zlehka přilepíme kousíčkem lepicí gumy na střed talíře ▪ hutné barvy se málo rozstříkují, řídké barvy jsou ve výsledku mdlé ▪ děti činnost velmi baví, vyrábějí 5-10 kusů

rozvíjení poznání
výtvarná výchova
pracovní dovednosti

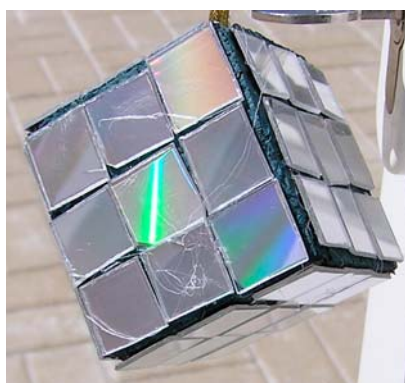
počet dětí 25
věk dětí 5-6
čas přípravy 5'

DUHA

Pedagogické cíle:

- vyhledávat barvy duhy vzniklé rozkladem světla
- navazovat na své zkušenosti s počasím, učit se je propojovat s novými poznatky
- zabývat se výtvarným ztvárněním duhy, posloupností barev

pomůcky	zadání, dílčí úkoly, varianty
- lesklé předměty (zrcadlo, CD, sklo, kádinka, voda) - nejlépe slunečné počasí - stará CD, nůžky - kostka nebo koule, tavná pistole Na duhovou káču - čtvrtky, špejle, pravítko, pastelky (fixy, barvy) Duha - suché křídly, barvy, různý materiál	- za slunečného počasí zkusíme vyrobit duhu různými způsoby – odleskem paprsku přes CD, rozkladem kapičky vody na zrcadle, přes hladinu vody, pouštíme prasátka – musíme nasvítit pod správným úhlem - CD nastříháme na kousky zahradními nůžkami - kousky CD používáme k dekoraci, nalepíme na kouli nebo kostičku apod. kruh rozdělíme na 6 výsečí, každou si děti vybarví barvami duhy, do středu zapíchnou špejli a káču rychle roztočí – co se stane? (nutno dodržet pořadí barev: červená, oranžová, žlutá, zelená, modrá, fialová – rychlým roztočením se barvy opticky smíchají a oko je vnímá jako „bílou“) - děti nakreslí duhu křídami, jednotlivé barvy rozetřou - oblouk duhy lze malovat, kreslit, využít pro grafomotoriku, sestavovat z víček, z krepového papíru, papírových květín, fixů, hraček, bonbónů,...

rozvíjení poznání
pohyb, hrubá motorika
pracovní dovednosti

počet dětí 25
věk dětí 4-6
čas přípravy 15'

VODA VENKU

Pedagogické cíle:

- experimentovat s vodou, přenášet vodu různými způsoby
- posilovat svaly ruky, stříkat vodu do dálky, na cíl, stříkáním vody vytvářet obrazce
- pomocí hry poznávat vlastnosti vody – teplotu, vysychání, tlak, sílu

pomůcky	zadání, dílčí úkoly	poznámky
- voda, různé nádoby, houby, lahvičky, hadry - PET lahvičky, které mají do víček vyvrtané dírký Ø cca 1 mm	- děti přenáší vodu v nádobách, sáčcích, pomocí hadry, houbiček, lžic - plní lahvičky, šroubují víčka, cvičí s lahvičkami jako s činkami - stříkáme vodu z lahviček na cíl (do křoví, na kanál), do dálky atd. - hrajeme stříkáci bitvu - pomocí stříkání vytvoří na zemi čáru, kolečko, sluníčko, srdíčko, aj.	- pozor na bezpečnost povrchu - zajistit, aby děti neuklouzly - cvičení s „činkami“ výrazně procvičuje drobné svaly ruky, půllitrové lahvičky plníme jen 1–2 dcl, navíc přelévání vody dále zatěžuje svaly v akci - při bitvě mířit na nohy a zadeček - není snadné v potřebném okamžiku uvolnit stisk, aby se kresba ornamentu ukončila

rozvíjení poznání
výtvarné činnosti
pracovní dovednosti

počet dětí
věk dětí
čas přípravy

skupiny
4-6
10'

MRAMOROVÉ MLÉKO

Pedagogické cíle:

- experimentovat s potravinami a barvami
- pozorovat změny způsobené přidáním chemické látky

pomůcky	zadání, dílčí úkoly	vysvětlení
▪ misky ▪ mléko ▪ sypké potravinářské barvy ▪ jar ▪ pro pokus ve vodě: voda + koření na hladinu (mletý pepř, paprika, majoránka nebo drcený čaj)	▪ do misky nalijeme mléko a na jeho povrch děti nasypou potravinářská barviva různých barev ▪ přikápneme trochu saponátu do středu misky ▪ sledujeme dění v misce	▪ na povrchu každé kapaliny působí povrchové napětí, které saponátem narušíme ▪ barvivo se rozestoupí k okrajům misky důsledkem snížení povrchového napětí ▪ oddělením tuků vzniknou v mléce proudy, které promísí barvy jako mramor ▪ na pokus má vliv teplota a tučnost mléka

rozvíjení poznání
výtvarné činnosti
pracovní dovednosti

počet dětí
věk dětí
čas přípravy

skupiny
4-6
10'

PRÁŠEK NA PEČENÍ

Pedagogické cíle:

- experimentovat s potravinami a barvami
- pozorovat změny způsobené přidáním chemické látky

pomůcky	zadání, dílčí úkoly	poznámky
▪ misky ▪ prášek do pečiva ▪ sypké potravinářské barvy ▪ ocet a kapátka (nebo ocet v PET lahvičce s dírkou ve víčku) ▪ papír Sopka, Hrnečku vař: ▪ tácek ▪ modelína ▪ sypké barvy ▪ prášek do pečiva ▪ ocet	▪ několik sáčků s práškem do pečiva obarvíme různými sypkými barvami ▪ do misky nebo na tácek nasypeme tyto obarvené prášky vedle sebe do vrstvičky ▪ děti kapou ocet na prášek a pozorují kypění a změnu sytosti barev ▪ z modelíny děti vymodelují sopku, nebo hrneček ▪ do něj vsypou obarvený prášek ▪ zakapou octem	▪ sypké barvy jsou v prášku obtížně poznatelné (téměř nejsou vidět) ▪ na vyšuměnou barvu můžeme položit kousek papíru a bubliny si otisknout ▪ namísto octa můžeme použít vodu, ale reakce je daleko slabší

rozvíjení poznání
výtvarné vnímání přírody

počet dětí 25
věk dětí 4-6
čas přípravy 5'

JAKÉ JSOU MRAKY

Pedagogické cíle:

- pozorovat letní mraky, dívat se přes folie (brýle)
- hovořit o mracích, rozvíjet znalosti o koloběhu vody
- vyhledávat jejich tvary, pokusit se o přirovnání, čemu se podobají
- učit se používat výtvarné okénko

pomůcky	zadání, dílčí úkoly	obměny
- výtvarné okénko = pro každé dítě (čtvrtka papíru s vystiženým středem) - dalekohledy - podložky na sezení, deky apod. - vyrobené brýle s foliemi - pro pokus o výtvarné ztvárnění: vata, alobal, tužky,...	- při vhodném počasí sledují děti mraky – jejich barvu, strukturu, tvary - děti hledají, čemu se mraky podobají, co jim připomínají - mohou si pomoci výtvarným okénkem, které odcloní rušící okolí – lépe se jim vybírá zajímavý detail - mraky můžeme také fotografovat nebo vybírat z fotografií na internetu	- kresba tužkou na téma „jak si mraky hrály taky“ - výtvarné okénko používáme i na jiné objekty v přírodě, na plakátě, v abstraktní formě - děti se pokusí vymodelovat mraky z tvárného materiálu (alobal, měkký hedvábný papír, apod.) - vyrobíme si kouzelné brýle s foliemi

pohybová zdatnost, vytrvalost
orientace v prostoru
paměť, taktika

počet dětí 25
věk dětí 5-6
čas přípravy 60'

ORIENTAČNÍ BĚH

Pedagogické cíle:

- zvyšovat pohybovou zdatnost, prodlužovat výdrž při dynamickém běhu
- zpřesňovat orientaci na školní zahradě
- trénovat paměť a taktiku
- učit se pracovat s plánkem – orientovat se v zákresu mapky zahrady

pomůcky	zadání, dílčí úkoly	poznámky, varianty
20-30 papírových značek na jednotlivá stanoviště - ke každé značce fix na provázku (různé barvy fixů) - kartičky pro děti s výběrem 5 užitych značek (kartičky nejsou stejné, protože každá obsahuje jiné značky) - seznam dětí - stopky - dle uvážení: plánek zahrady	- na zahradě jsou různá místa se značkami – každé dítě musí najít svoje značky a fixem je zakroužkovat - děti startují v několika skupinách v přesném intervalu (např. po 3 minutách) - děti běhají „na slepo“ po zahradě a hledají obrázky, zároveň si všímají, kde běhají ostatní – taktizují, musí si pamatovat, kde již byli - kdo našel všech 5 značek, běží do cíle = k učitelce, která měří čas - na plánek zahrady pak děti spolu s učitelkou zakreslují, kde byly kontroly umístěny	- užíváme pouze vnitřní část pozemku, brány jsou zavřené - podle dostupnosti na místa se značkami umístit místo fixů stojany s kleštěmi pro orientační běh - zahradu rozdělíme na pět zón a při přípravě kartiček pro děti natiskneme z každé zóny jeden obrázek (vyrovnané podmínky) - zvíťezit může i pomalejší, ale přesnější dítě - před startem mohou děti dostat mapu zahrady se zákresem umístění kontrol

rozvíjení poznání
matematická výchova – orientace na ploše
rozvoj logického myšlení

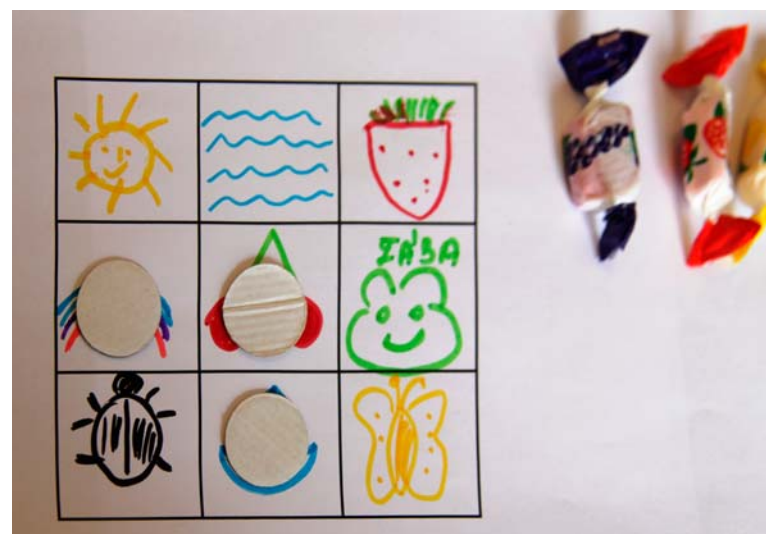
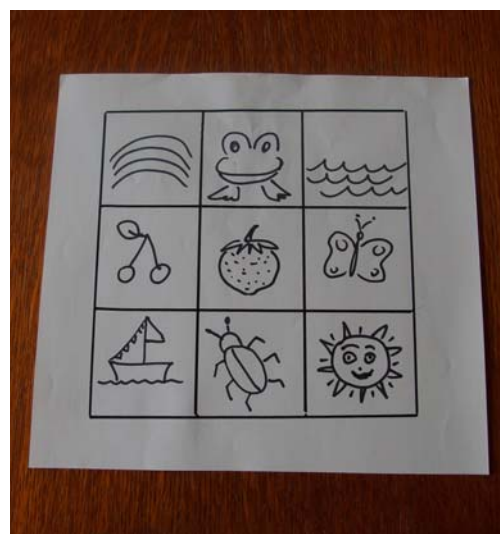
počet dětí 25
věk dětí 5-6
čas přípravy 10'

LETNÍ BINGO

Pedagogické cíle:

- opakovat znalosti o daném tématu, vystihnout typické atributy léta
- podílet se na přípravě vzdělávací pomůcky – kresba symbolů
- ujasnit si uspořádání prvků v rovině – horizontálně, vertikálně, diagonálně
- jazykový rozvoj: opsat symbol formou hádanky, doplňovat rýmy, určit 1.hlásku

pomůcky	zadání, dílčí úkoly	poznámky, varianty
▪ papíry A4 s nakopírovanou mřížkou 3x3 políčka ▪ fixy nebo pastelky ▪ žetony na zakrývání (např. z kartonu nebo PET víčka) ▪ připravené rýmovačky ▪ odměny	▪ společně jmenujeme atributy léta, 9 z nich vybereme a ty si děti pomocí symbolů zakreslí do své karty ▪ hra: žetonem děti zakrývají jmenovaná pole, pokud někdo zakryje 3 prvky rovně, svisle či úhlopříčně – volá BINGO a vyhrává odměnu ▪ hra může pokračovat, dokud všichni nezahlásí BINGO	▪ vybídne děti k tomu, aby kreslily do políček „na přeskáčku“ = docílíme tím různého uspořádání ▪ můžeme obrázky nakreslit vedle karty, celou předlohu nakopírovat a děti obrázky nekreslí, ale vystřihují a nalepují obměny: ▪ hádanky tvoříme opisem (vymýšlí učitelka i děti) ▪ obrázky podle 1. hlásky ▪ děti doplňují rýmy v 1. pádě jednotného čísla ▪ doplňují rýmy skloňováním

PODZIM

Obsah

<i>Pátrání v lese</i>	53
<i>Listy</i>	54
<i>Ruce místo očí</i>	56
<i>Podzimní listy</i>	57
<i>Větrný příběh</i>	58
<i>Foukáme jako vítr</i>	60
<i>Ve vzduchu</i>	61
<i>Hra s čepičkou</i>	62
<i>Vírník</i>	63
<i>Větrník, mlýn</i>	64
<i>Výsadkář</i>	65
<i>Míče a míčky</i>	66
<i>Míče a míčky II</i>	67
<i>Rybníček</i>	68
<i>Větrný tanec</i>	69
<i>Meluzína</i>	70
<i>Umělý vítr</i>	72
<i>Bublifuky</i>	73
<i>Bublinková láhev</i>	74

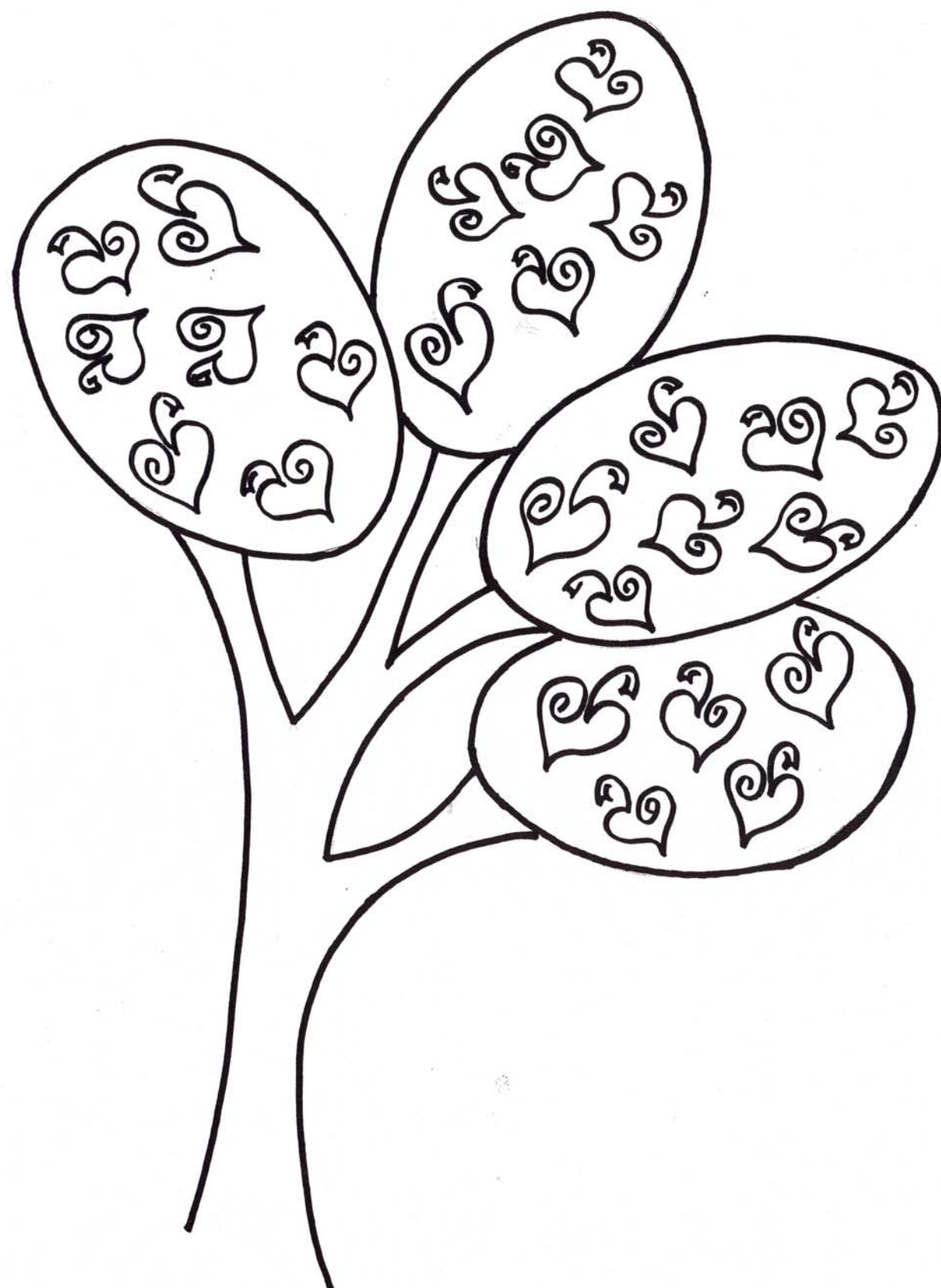
rozvíjení poznání, paměť
spolupráce
pohyb

počet dětí 25
věk dětí 4-6
čas přípravy 10'

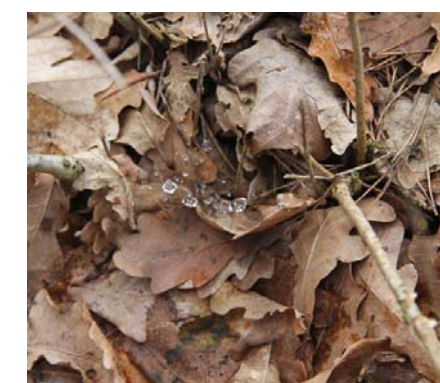
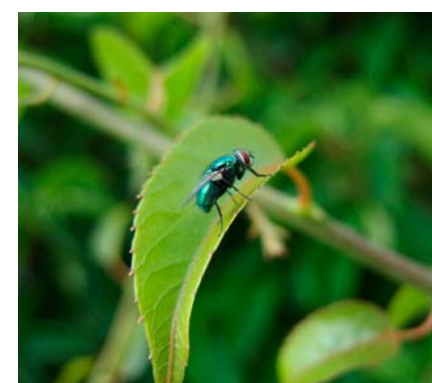
PÁTRÁNÍ V LESE

Pedagogické cíle:

- rozvíjet znalosti o lesním prostředí, orientovat se v něm
- prohlubovat proekologické vnímání a jednání dětí
- zdokonalovat obratnost při překonávání překážek v terénu
- trénovat úmyslné zapamatování

pomůcky	zadání, dílčí úkoly	varianty
▪ několik přírodních předmětů, které jsou v lokalitě snadno dostupné (šiška, kamínek, list, kaštan, šípek, větvička, stéblo) ▪ šátek ▪ sáček na sbírání	▪ předměty poskládáme na podložku a zakryjeme šátkem ▪ na chvíli odkryjeme šátek a děti mají za úkol si co nejvíce předmětů zapamatovat ▪ po zakrytí jdou děti do okolí nasbírat ke každému předmětu dvojici (stejný nebo co nejpodobnější objekt) ▪ mohou pracovat sólo nebo ve dvojicích ▪ po uplynutí času s dětmi kontrolujeme, jestli našly správnou dvojici	▪ vytahujeme jeden objekt po druhém a u každého se ptáme, čím je důležitý pro les a jak s lesem souvisí ▪ doplníme nějakou zajímavost (cílem aktivity není podat výklad, jen zmínit, co jsme to vlastně našli) ▪ necháme děti sdílet dojmy: „Co mě při pátrání překvapilo, zaujalo? Bylo pro mě obtížné předměty najít? Pozoroval jsem nějaký rozdíl mezi tím, jak se mi hledal první předmět a jak desátý? V čem byl ten rozdíl?“ ▪ pro zvýšení vnímavosti dětí k přírodním detailům často svá pozorování v přírodě fotografujeme

rozvíjení poznání
pracovní dovednosti

počet dětí 25
věk dětí 4-6
čas přípravy 10'

LISTY

Pedagogické cíle:

- rozlišovat listy podle jejich vzhledu
- manipulovat s listy, využít je k výtvarnému zpracování

pomůcky	zadání, dílčí úkoly	další možnosti
- různé druhy listů - kolíčky na prádlo, kleště na okurky, pinzety - provázek - vosk (parafín) a pečicí papír - drátek	- děti hází listy do vzduchu, pouští z mostu do vody - vytrhávají z kaštanových listů hmotu mezi žilkami, až zbude „rybí kostra“ - do listů balí kamínky apod. - propichují listy jehličím nebo řapíkem - váží listy do řetízku - svazují kytice, dekorace, navlékají housenky apod. - listy třídí podle jejich tvarů, můžeme ztížit používáním kolíčků na prádlo nebo kleštěmi či pinzetami - z voskovaných listů vyrábí girlandy – lze pověsit i ven - přiřazují listy k siluetám stromů, k plodům	- čerstvé listy nesusušit, ale na chvíli namočit do tekutého vosku, pak nechat uschnout na papíru na pečení – zůstanou barevné, potažené voskem - jednotlivé listy nebo otisky listů (různé druhy i různé barvy) použijeme na cvičení, nebo jako značky,... - pro dekoraci smotáme přehnuté listy javorů do růžiček, vážeme je drátkem (jen pro učitelku)

Ke cvičení:

Listy vzduchem létají,
pochytat se nedají,
jeden směr jim nestačí,
dokola se otáčí,
a když vítr přestane,
všude ticho nastane.

běh různými směry

*otáčet se na místě
pomalu přejít do lehu
děti leží a odpočívají*

Fičí tam

Fouká tam, fičí tam,
všechno letí bůhvíkam!
Vítr listy sbírá, ani nevybírá:
lipový, vrbový, žlutý, hnědý, růžový.

rozvíjení poznání
spolupráce
hmatové vnímání

počet dětí 25
věk dětí 4-6
čas přípravy 10'

RUCE MÍSTO OČÍ

Pedagogické cíle:

- rozvíjet znalosti o okolním prostředí, orientovat se v něm
- učit se cíleně připravit hru pro druhého
- rozlišovat hmatem přírodniny

pomůcky	zadání, dílčí úkoly	varianty
- pro každého neprůhledný sáček na přírodniny (osvědčil se papírový nebo látkový) - tácky na vystavení přírodnin (nebo plata od vajíček, košíčky apod.)	- děti se rozdělí do dvojic, kdy jeden druhému budou chystat překvapení - děti si cestou nasbírají několik přírodních vzorků a ukládají si je do sáčku tak, aby je druhý člen dvojice neviděl - poté si dvojice sednou k sobě, jeden si zaváže nebo zavře oči a snaží se poznat předměty, které mu kamarád postupně podává - role se vymění	- malým dětem může celou hru nachystat učitelka - nechtějí-li děti mít zavázané oči, mohou přírodninu osahávat v krabici, pod ručníkem apod. - obdobně hmatem rozlišujeme i hračky, ovoce aj. - vystavíme si nasbírané přírodniny, snažíme se o estetické uspořádání

výtvarná výchova

počet dětí 25
věk dětí 3-6
čas přípravy 10'

PODZIMNÍ LISTY

Pedagogické cíle:

- učit se pracovat s barvou, nanášet ji na listy a otiskovat, pozorovat různé druhy a kvality otisků (od barevných skvrn až k jemnému žilkování)
- se záměrem otiskovat listy do sestav, obrazců apod.
- využít podklad s otisky listů k dalšímu výtvarnému dotvoření

pomůcky	zadání, dílčí úkoly	další náměty
- listy - temperové barvy - štetce nebo houbičky - fixy - lepidlo - laminovací folie - starší látka	- nalepený list dítě dotvoří kresbou fixem na obrázek - z otisků listů vytvoříme prostírání – pro zachování je zalaminujeme - z malých listů (nebo otisků) si vyrobí pexeso či domino - velký potiskáný papír použijeme jako ubrus, nebo tiskát na látku - potiskanou čtvrtku stočíme do válce a dotvoříme jako válcovou loutku podzimníčka - do modelíny zapíchají děti větvičky jako strom a ty polepí listy - kreslenými, stříhanými z barevných papírů,...	- dekorace z listů – polepí karton jako mandalu - lepí listy na siluetu stromu, kterou vytvoříme malbou nebo připevněním větviček - listy v mlze = nalepíme listy na karton, celou práci překryjeme papírovým rámečkem, kde okénko je vyplněno pauzovacím papírem

VĚTRNÝ PŘÍBĚH

pro seminář napsala J.Niklasová

Blížil se konec teplého léta a děti se pomalu chystaly do školy. Ještě se jim nechtělo loučit se s prázdninami, koupáním a sluníčkem. Jenže náhle, kde se vzal, tu se vzal, přihnál se podzimní vítr a hned se začal předvádět, nikdo jej nemohl přehlédnout. Malé vlnky měnil na velké, pleskal vlnami o hladinu, ochlazoval vodu, vyháněl lidi z lehátek koupališť. Studenými prsty vystrkával léto. „Jen si běž pryč, teď jsem tady pánem já!“

Proběhl městem, zvířil prach na ulicích, zabouchl otevřená okna i dveře. Přinesl s sebou chlad a nepokoj. Byl všude slyšet, provázel ho pískot větrných píšťalek.

Léto odešlo. Slunce se schovalo za mraky, ochladilo se, a podzimní vítr svištěl krajinou stále rozpustileji. Až jednou se při svém řádění zaposlouchal do řeči lidí. „Jak je ten podzim ošklivý“, říkali lidé. „Protivný, protivný vítr! Přivál jen smutek.“

Vítr se na chvíli ztišil. „Já přece nejsem ošklivý, jsem jenom bouřlivý, trochu divoký a chci, aby o mě všichni věděli. Nechci ale, aby se na mě zlobili. Proč by mě neměli mít rádi? Dokážu všem, že umím být milý a že i podzim může být velmi krásný.“ Vítr se zamyslel a po chvíli se rozběhl znovu po krajině.

Od té doby bylo vše jinak. Ráno nejdříve rozfoukal ranní mlhu, aby zesláblé sluníčko mohlo snáze vykouknout a potěšit svými teplými paprsky vše živé. Rozhoupal jablíčka a hrušky na stromech, až se všechny pustily větvíček a padly do měkké trávy, kde je lidé mohli jen sesbírat. Prohnal se korunami kaštanů, zatřásl všemi větvemi a větvíčkami, až se kaštánky uvolnily ze svých pichlavých postýlek. Potěšil tím všechny děti. Proháněl na obloze mraky a vytahoval papírové draky až k nim. Houpal je ve výšce ke spokojenosti všech kluků a holčiček.

A potom se dal do zdobení. Barvil s podzimem listy stromů, načechrával jejich koruny tak, aby jimi mohly dobře procházet paprsky sluníčka a těšit lidi zářivou žlutou, červenou a oranžovou. Rozfoukával listy, zdobil jimi každý kousek trávníku a cestiček. Pomáhal sluníčku natírat šípky pěkně načerveno. Jako vzácnou krajkou zdobil trávu i keře lesklými pavučinkami.

Bylo krásné ho pozorovat. Podzim už nebyl smutný ani protivný. Lidé se zastavovali a obdivovali, co vítr s podzimem dokázal za zázraky. A vítr byl rád. Jen občas popadl někomu čepici z hlavy a poponesl ji o kousek dál. Jen tak malinko, sobě, a taky lidem pro radost, aby se měli čemu smát!

literární výchova
jazyková výchova
sociální výchova

počet dětí 25
věk dětí 4-6
čas přípravy 0'

VĚTRNÝ PŘÍBĚH

Pedagogické cíle:

- sledovat obsah autorského textu, rozvíjet pozornost, úmyslné zapamatování
- rozhovorem si uvědomovat rozdílné vnímání téže situace, pohled z jiného úhlu
- převést poznatek, že každý máme jiný názor i do své vlastní praxe, zkusit si vzpomenout na obdobnou situaci
- rozvíjet slovní zásobu – vyhledávání přívlastků pro vítr: „Jaký může být vítr?“

pomůcky	zadání, dílčí úkoly	varianty
- text - piktogramy pro pocity – ve dvou barvách - předměty nebo obrázky z příběhu - šátky apod. - výtvarné potřeby	- učitelka dětem přečte text - chceme-li pracovat s formou předvídání, tak čteme text po částech a necháme děti vymýšlet pokračování - vlastní práce s textem – nová slova, rozbor dějů, větrné aktivity z pohledu větru versus lidí, pojmenování nálad, hledání východisek,... - pohybové etudy, kdy děti vyjadřují vítr např. s pomocí šátků - hry s dechem – na vítr „Jaký může být vítr?“ – děti hledají synonyma pro různé povahy a charakteristiky	- obrázky z příběhu označujeme pomocí pictogramů za vítr a za lidi – vizualizace dvou úhlů pohledu - jak vítr lidem pomáhá? děti čerpají ze svých poznatků, jmenují známé situace (elektrárna, mlýn, plachetnice, padání ovoce, suší prádlo,...) - obdobně: jak vítr škodí? - hry se vzduchem a větrem - výtvarné zpracování

Vítr Škudibítr (písnička Pavla Jurkoviče ze Zpěvníku pro mateřské školy vhodná k pohybové improvizaci)

Fí a hů a hvízd a cák,
já jsem vítr severák.
Není vítr jako vítr,
já jsem vítr Škudibítr,
už je tomu tak.

Fí a hů a hvízd a ryc,
letím rovnou do ulic.
Není vítr jako vítr,
já jsem vítr Škudibítr,
kdo je tady víc?

rozvíjení poznání
spolupráce
smysly

počet dětí 25
věk dětí 4-6
čas přípravy 10´

FOUKÁME JAKO VÍTR

Pedagogické cíle:

- zpřesňovat smyslové vnímání zapojením senzorů dotyku a tepla v lidské kůži
- rozvíjet povědomí o vzduchu a jeho proudění
- cíleně zadržet dech, výdech směřovat na cíl, učit se hospodařit s dechem

pomůcky	zadání, dílčí úkoly	výroba foukátka
▪ proužky krepového papíru ▪ peříčka ▪ polystyrénové kuličky, bambulky ▪ pingpongové míčky ▪ dřevěné kostky na vytvoření překážkové dráhy ▪ kelímky a brčka ▪ balónky, sáčky ▪ papírky ▪ lahev, gáza, gumička ▪ kostky ▪ sláma, větvičky nebo špejle, cihličky nebo kamínky apod.	▪ děti si vyhrnou rukávy a odhalí předloktí ▪ vyzkouší si, co cítí, když si na ruku zblízka dýchnou, nebo ji z větší vzdálenosti pofoukají – pocit lépe vnímají se zavřenýma očima ▪ „proč foukáme na bolístku?“ ▪ obdobně i na jiné části těla, případně jeden druhému navzájem (vedeme děti k respektování nelibosti !!) ▪ foukají do peříček, do ocásků, vyfukují papírky z krabice, pinpongový míček mezi překážkami ▪ nafukují balónky a sáčky ▪ hrají foukaný fotbal na stole = 4 hráči s kuličkou ▪ pofukováním přemístí útržek papíru po naznačené dráze na stole ▪ na vichřici – děti dechem bourají vlastní stavbu (např. komín z kostek)	▪ do plastového kelímku zespoda vyrazíme díрку ▪ kratší část brčka s kloubem ještě zkrátíme a vstrčíme zespodu do kelímku, okolo otvoru jej můžeme upevnit izolepou, modelínou ▪ do foukadla vložíme lehounký předmět (pírko, kuličku, papírky, apod.) a foukáme ▪ foukadlo jinak: drobné lehké předměty (polystyrénové kuličky) vsypeme do zavařovací lahve, hrdlo převážeme gázou a mezi nitěmi vstrčíme brčko ▪ tři prasátka = postavíme tři domečky a děti je zkouší dechem zbourat

Vánek když nás pohladí, pohoda se usadí.
A když víchr zafičí, pohoda se poničí.

rozvíjení poznání
spolupráce
pohyb

počet dětí 25
věk dětí 4-6
čas přípravy 10´

VE VZDUCHU

Pedagogické cíle:

- pomoci her si uvědomovat, jak se předměty ve vzduchu pohybují v souvislosti s jejich vahou, dynamikou pohybu
- vnímat vliv větru na házené předměty

pomůcky	zadání, dílčí úkoly	vliv větru
▪ těžký a lehký předmět (kovová matička, dřevěná kostička x pírko, kousek brčka, lístek, šáteček) ▪ nafukovací balónky ▪ papírové vlaštovky a různá házedla ▪ klobouk, létací talíř	▪ děti pouštějí společně kostku a pírko z vyvýšeného místa (pódium, žebřiny, schůdky, stůl) a pozorují dráhu jejich pádu a rychlost – co spadlo dřív ▪ pokusy opakují s dalšími dvojicemi předmětů, pokouší se o odhady výsledků, svá pozorování zaznamenají (předměty třídí, nebo zakreslují) ▪ hrají si s nafouknutým balónkem – vyzkoušejí různé síly úderu (ťukat, pinkat, prudce házet)	▪ házejí venku vlaštovky na cíl, přes síť určitým směrem, do dálky ▪ pouštíme draky ▪ pozorují větrník za různé síly větru ▪ pozorujeme přírodu ve větru, vlajku, smetlí na chodníku, víření prachu ▪ hrají si venku s nafukovacím míčem ▪ vyrobí a pouští vírník ▪ házejí si klobouk, létací talíř – naučit se jinou techniku hodu ▪ běhají s deskou papíru

Fouká (F.Synek)
Fí – fí fouká do klobouka.
Klobouk letí, chytte ho děti!
(hra s kloboukem, čepicemi)

hudební výchova
pohybová výchova

počet dětí 25
věk dětí 4-6
čas přípravy 0'

HRA S ČEPIČKOU

Pedagogické cíle:

- procvičovat hru na tělo, koordinovat chůzi a pohyb s říkadlovou písničkou
- střídat různé druhy pohybu ve vztahu k hudební formě ABC
- respektovat pravidla honičky

pomůcky	zadání, dílčí úkoly	návazné ukončení
▪ čepice nebo klobouček ▪ klubičko nebo míček	▪ A) děti chodí ve vázaném kruhu, dítě s čepičkou chodí uprostřed v protisměru ▪ B) děti se zastaví a otočí se do středu + ke zpěvu hrají na tělo, dítě uprostřed si čepičku přidržuje a otáčí se poskočným krokem ▪ C) honička – komu prostřední dítě nasadí čepičku na hlavu, jde doprostřed kruhu	▪ do čepičky vložíme klubičko nebo míček – jako děťátko a po kruhu jej posíláme ▪ zpíváme ukolébavku

pracovní výchova
rozvíjení poznání

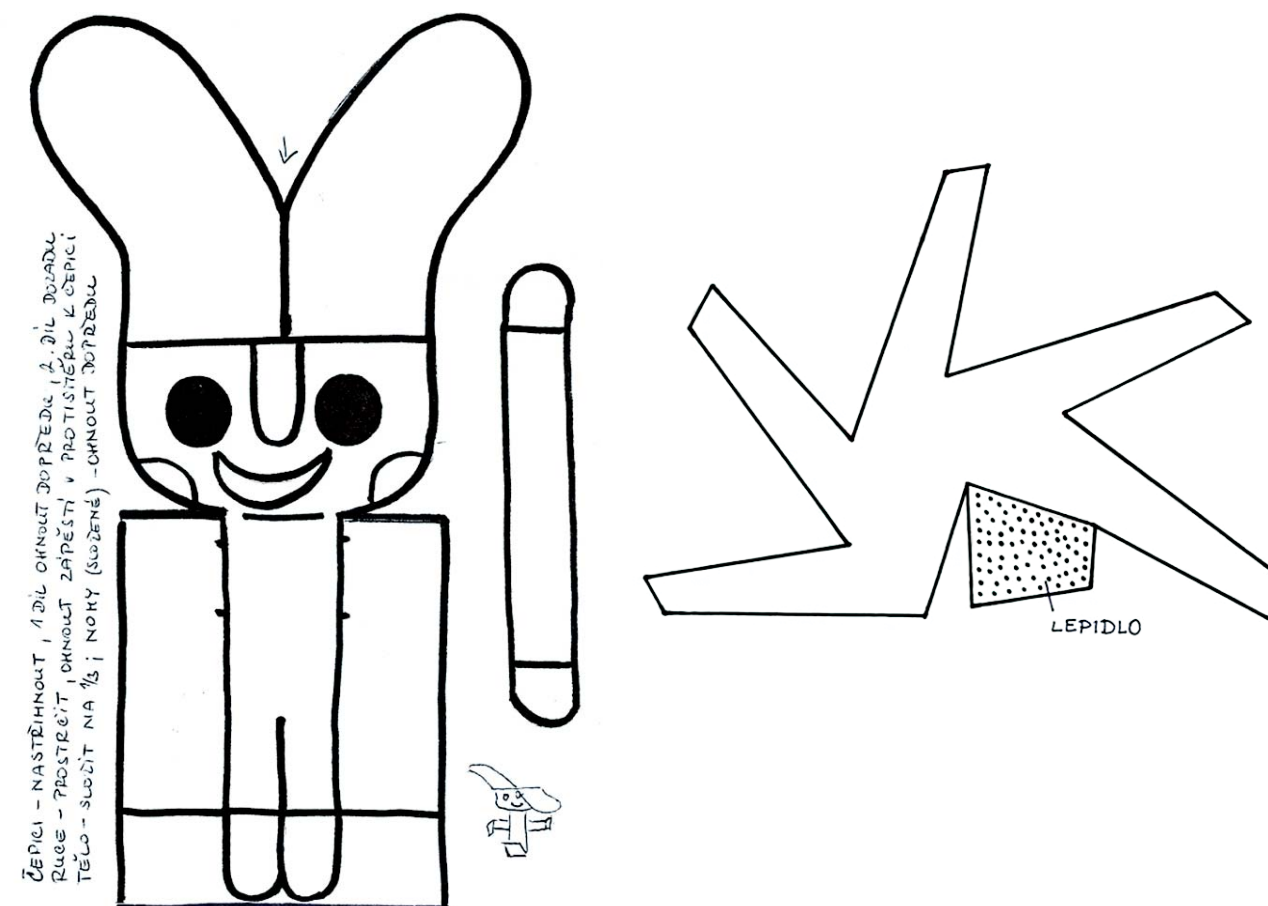
počet dětí
věk dětí 5-6
čas přípravy 5'

VÍRNÍK

Pedagogické cíle:

- rozvíjet zručnost při vystřihování, skládání a sestavování
- seznámit se s dalším druhem pohybu předmětu

pomůcky	zadání, dílčí úkoly
▪ nakopírované předlohy nebo šablony ▪ nůžky a fixy ▪ papír, lepidlo, kolíčky	▪ děti pozorují přírodní vírník v letu = javorovou nažku ▪ vystřihnou si vírník ▪ ozdobí jej dle vlastní představivosti ▪ verze panáček – zahnou trup na 1/3, ruce prostrčí nebo přilepí zezadu, ohnou čepičku, ruce a chodidla ▪ verze vložka – slepí do trychtýřového tvaru ▪ pouštíme vírníky z vysokého místa (nejlépe z balkonu, nebo na schodišti)

<http://www.fyzikahrou.cz/fyzika/jednoduche-pokusy/co-umi-voda-a-vzduch>

pracovní výchova
zpracování odpadového materiálu
spolupráce s rodiči

počet dětí
věk dětí
čas přípravy

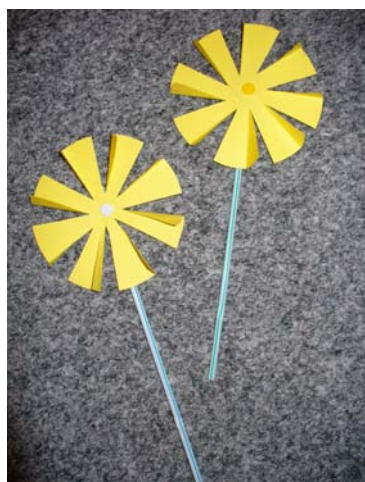
skupiny
5-6
15'

VĚTRNÍK, MLÝN

Pedagogické cíle:

- rozvíjet zručnost při manipulaci, tvarování a sestavování plastu, papíru
- společně sestavit funkční model větrníku, mlýna

pomůcky	větrník	mlýn
- na větrník: čtverec kartonu, hřebík, korálky, dřevěná tyčka, kladivo, nůžky, fixy - na mlýn: 2 PET lahve, špejle, tavná pistole, modelína, kamínky, samolepicí folie a barevné izolepy	- výroba je známá: 4 nástřihy čtverce od rohů ke středu, ve špičkách a ve středu vyrazíme dírky, špičky ohneme ke středu - na hřebík děti postupně navléknou: 1 korálek, 4 špičky, kousek brčka, střed větrníku, 2-3 korálky - to celé natlučou na tyčku - papír barevný, lákavější je z každé strany jiný = jednu stranu pomalují, ozdobí tiskanou dekorací apod. - minivětrníky z papíru = špendlíkem upevní na brčka nebo větvičky - větrníky využijí k pohybu, zkoumání větru venku i u ventilátoru, k výzdobě	- lopatky: z jedné lahve odřízneme horní díl, 4x nástřihneme směrem k víčku – části ohnout - do víčka prorazit dírku, nastrčit na špejli a připevnit (lep. pistolí) - tělo mlýna: do horní části druhé lahve proti sobě vystřihneme dva otvory, kam vsuneme tyčku vrtule, tyčku pomocí modelíny zajistit proti vypadnutí - ve spodní části vystřihneme obdélník (dveře – lze je vyklopit ven a poskládat jako schody) - do lahve děti nasypou zátěž (kamínky) - zdobí izolepou, foliemi

rozvíjení poznání
spolupráce ve dvojici
pracovní dovednosti

počet dětí
věk dětí
čas přípravy

25
5-6
10'

VÝSADKÁŘ

Pedagogické cíle:

- učit se vázat uzlík na netradičním materiálu
- učit se spolupracovat ve dvojici – domlouvat se, podělit se o práci

pomůcky	zadání, dílčí úkoly	varianty
- mikroten (sáček na odpadky) – vystřihnout kruh a naznačit 4 - 6 bodů po obvodu - barevné izolepy, lihové fixy na zdobení (nemusí být) - provázky, nůžky - zátěž: kovové kroužky, šišky, kamínky, panáčky, kolíčky apod.	- děti se rozdělí do dvojic - dle zručnosti a zadání si mohou kruh mikrotenu ozdobit - u každého naznačeného bodu přivážou provázek (jedno drží mikroten, druhé váže uzlíky, vymění se) - všechny volné konce přiloží k sobě a přivážou k nim závaží (panáčka, šišku) – lze i přilepit izolepou - učí se zabalit šišku do padáku a vyhodit do výšky, aby se padák při pádu otevřel a snesl k zemi	- malým dětem může padáčky nachystat učitelka nebo rodiče - je dobré vyzkoušet různé váhy závaží - padák lze zhotovit i z jiných materiálů – hedvábí, igelit - motivace hodu do výšky = házet si ve dvojici přes prádelní šňůru - místo šišky použijeme figurky kosmonautů, příšerek apod.

tělesná výchova
rozvíjení spolupráce
hmatové vnímání

počet dětí 25
věk dětí 4-6
čas přípravy 10'

MÍČE A MÍČKY

Pedagogické cíle:

- zdokonalovat různé techniky hodu
- hrát míčové hry, dodržovat přijatá pravidla
- cíleně spolupracovat při připevňování stužek, při obměnách míčků

pomůcky	zadání, dílčí úkoly	varianty
▪ tenisové míčky ▪ gumičky ▪ stuhy nebo fáborky z krepového papíru ▪ hřiště se sítí ▪ nafukovací balónky ▪ obruče ▪ 2 hliníkové nebo smetákové tyče ▪ roura – okapová, od koberce pod.	▪ na tenisový míček pomocí gumiček připevníme stuhu nebo fáborek – úkol zvládnou děti ve dvojicích, často je však nutná pomoc učitelky ▪ s upraveným tenisákem si libovolně házejí do výšky i do dálky – sledují chování stuh ▪ tenisák kutálí po skluzavce, po lavičce, na dvou tyčích ▪ posílají si míček rourou ▪ házejí míčem s odrazem o zeď, o zem ▪ hrají na třetího apod.	▪ házejí přes síť ve dvojicích ▪ házejí na cíl – např. do prohazovadla nebo do zavěšené obruče ▪ trefují se do balónků připevněných na šňůře ▪ jiná úprava míčku: obalují míček širšími stuhami, vždy konec stuhy zajistí gumičkou ▪ vyrobíme si hadrový míček

rozvíjení poznání
spolupráce
pracovní výchova

počet dětí 25
věk dětí 4-6
čas přípravy 15'

MÍČE A MÍČKY II.

Pedagogické cíle:

- poznávat schopnosti proudění vzduchu unikajícího z balónku
- experimentovat s materiálem

pomůcky	zadání, dílčí úkoly	varianty
▪ nafukovací balónky ▪ staré CD ▪ víčko z lahve se sacím ventilkem – odstranit ventilek (nebo běžné víčko + vyrobiť díрку) ▪ pískátko, trubička, větrník, palička, špendlík ▪ kus balónku (nejlépe vrchní část), rolička toaletního papíru, izolepa	▪ vznášedlo: víčko tavnou pistolí nalepíme na CD ▪ na víčko navlékneme balónek a z druhé strany jej nafoukneme ▪ položíme na stůl a pozorujeme, jak vzduch uniká a nadnáší CD, které se po hladkém stole lehce pohybuje ▪ nafouknutý balónek můžeme pustit a nechat „lítat“ ▪ při vyfukování děti drží gumu u ústí balónku – ten píská ▪ balónek nasadí na kupované pískátko ▪ do balónku vstrčí trubičku a unikajícím vzduchem roztočí větrník	▪ balónek zkusí potopit do kbelíku vody ▪ pod vodou uvolní stisk ústí a vypustí vzduch ▪ vyzkoušejí si pružnost blány balónku – hrají na něj paličkou ▪ balónek stlačují mezi dlaněmi ▪ využijeme balónek při pohybu, při cvičení – mezi koleny, mezi dvěma dětmi ▪ mohou propíchnout balónek špendlíkem ▪ ze zbytku balónku a toaletní roličky vyrobíme vzduchové dělo, děti zkusí střílet kuličky pámelníku

hudební výchova
pohybová výchova

počet dětí 25
věk dětí 4-6
čas přípravy 0'

RYBNÍČEK

Pedagogické cíle:

- zpívat různé již známé písně – opakovat, zdokonalovat intonační přesnost
- vyťukávat rytmus písně do gumy a vnímat chvění a spolupůsobení druhých
- nácvik pohybu ke 3/4 taktu

pomůcky	zadání, dílčí úkoly	varianty
▪ dlouhá prádlová guma (cca 10m), svázaná do kruhu ▪ nahrávky	▪ děti se postaví do kruhu, nataženou gumu drží v rukách ▪ hrajeme si na kapky – děti ťukají jednou rukou do gumy ▪ Prší, prší – zpívat, ťukat, maličkými krůčky ustupovat = „rybníček se zvětšuje“ ▪ Hřej sluníčko hřej – krůčky do středu = „rybníček vysychá“ ▪ foukáme + rukama „rozvlníme hladinu“	▪ vlnky na rybníčku: Malá a malá a šplouch! 4x 3/8 takt = dvě malé vlnky, a jedna veliká ▪ Vzhůru, dolů – pohyb podle nahrávky Elce pelce ▪ na gumu se dá i drknat – jednou nohou ji přišlápneme k zemi, jedna ruka ji natáhne k výšce ramene a druhou rukou drnkáme jako na basu (využít k písni Já jsem muzikant, Čmelák hraje na basu aj.) ▪ tvoříme brány z gumy

dramatická výchova
pohyb
rozvíjení poznání

počet dětí 25
věk dětí 3-6
čas přípravy 0'

VĚTRNÝ TANEC

Pedagogické cíle:

- učit se vyhledávat a tvořivě používat zástupné prvky pro dramatické vyjádření
- pohybově znázorňovat obsah hudby
- pokusit se vyjádřit téma pomocí hudebních nástrojů

pomůcky	zadání, dílčí úkoly	varianty
▪ různé předměty zastupující venkovní prostředí (trávu, mraky, mlhu, stromy, vodní hladinu, pavoučí síť apod.) – látky, míčky, stuhy, nitě, záclony, klobouky ▪ hudební nahrávky nebo živý doprovod ▪ dle zkušenosti dětí hudební nástroje	▪ každé dítě si samo vybere (vyhledá) zástupné prvky pro venkovní prostředí ▪ při hudbě děti vyjadřují pohyb zvoleného prvku – sólově i ve skupinách ▪ děti samy zkouší hrát doprovod pro sebe nebo pro druhé	▪ napodobujeme vliv větru jako: ▪ stromy ▪ květiny ▪ pouštění draků ▪ jdeme proti větru ▪ jsme unášená semínka ▪ plachetnice (plachta z dlaní) ▪ neseme deštník ▪ ulétl mi klobouk ▪ jsem list (+ sdělit, kam jsem dopadl, jak se cítím, chci tu zůstat?) ▪ kontrast: bezvětří

Meluzína

B. Viskupová

1. Fou - ká, hou - ká, me - lu - zí - na v ko - mí - ně,
2. Fi - čí, kvi - čí me - lu - zí - na v ko - mí - ně,
3. Fu - čí, kňu - čí me - lu - zí - na v ko - mí - ně,

fou - ká, hou - ká me - lu - zí - na v kam - nech.
fi - čí, kvi - čí me - lu - zí - na v kam - nech.
fu - čí, kňu - čí me - lu - zí - na v kam - nech.

Kap, kap, kap na stře - še, kap, kap, kap na o - kně,
Čim, čim, čim na stře - še, čim, čim, čim na o - kně,
Haf, haf, haf na stře - še, haf, haf, haf na o - kně,

kap, kap, kap na dvo - ře, pa - dá tam déšť.
čim, čim, čim na dvo - ře ská - če vra - bec.
haf, haf, haf na dvo - ře ště - ká náš pes. Haf!

1. sloka děti stojí v kruhu, čelem do kruhu a volně v třídobém taktu kývají pažemi před tělem
"..... v kamnech"
"Kap, kap, káp" tleskat nad hlavou
tleskat před tělem
tleskat do země
2. sloka stejně jako v 1. sloce jen rukama ve vzpažení úklony stranou
"Čim, čim, čim" nadhazovat oběma ukazováčky ve vzpažení nad hlavou
vedle ramen
do země
3. sloka stejně, jen rukama bočné kyvy vpřed pažemi s popoběhnutím vpřed a zpět do kruhu
"haf, haf, haf" ruce ve vzpažení, chřapat nad hlavou
před tělem
ve dřepu
skočit do kruhu na "Haf!"

hudební výchova
pohyb

počet dětí 25
věk dětí 4-6
čas přípravy 0'

MELUZÍNA

Pedagogické cíle:

- zpívat píseň ve 3/4 taktu, intonovat v rozsahu 8 tónů (pro starší děti)
- poznávat sestupnou melodii v 2. části písně
- pohybově znázorňovat obsah písničky i sestup melodie

pomůcky	zadání, dílčí úkoly	varianty
- šátky - obrázky zvířátek - zvonkohra - výtvarné potřeby pro zpracování kresbou či malbou, koláží apod. - pro kresbu zmizíkem – nachystat inkoustové čtvrtky	- zpěv písně učitelkou, děti pohybem vyjadřují meluzínu v komíně (tanečně, rukama, se šátkem apod.) - druhá část – rukama jako „zobáčky“ klapou děti v rytmu textu – od vzpažení postupně až do dřepu a ruce k zemi - znázorníme sestup ze střechy na dvoreček doprovodem na zvonkohru – pro vizuální přiblížení ji postavíme téměř „nastojato“ - děti samy zkouší hrát sestup na zvonkohře	- pomocí obrázků si děti lépe zapamatují sled zvířátek - děti mohou vymýšlet jiná zvířátka, která meluzínu vyhánějí z komína - v poslední sloce je důležitá dramatická pauza před posledním HAF a výskokem

rozvíjení poznání
pracovní výchova

počet dětí 25
věk dětí 3-6
čas přípravy 10'

UMĚLÝ VÍTR

Pedagogické cíle:

- pokusit se vytvořit umělý vítr předměty z okolí, uplatnit svoji tvořivost
- dodržet postup a přesnost při skládání harmoniky z papíru
- spolupracovat při hře s padákem – vnímat pohyby druhých, reagovat na ně

pomůcky	zadání, dílčí úkoly	varianty
▪ různé předměty z prostředí třídy ▪ papír ▪ padák nebo větší kus látky	▪ děti hledají ve třídě něco, čím by mohly odfouknout papírek ze stolu - kniha, víko krabice, šátek, fén, pumpička na balónky, ... ▪ své řešení ihned ověřují a zkouší odfouknout papírek ze stolu ▪ oceňujeme originální nápady a nekopírovaná řešení ▪ děti si vyzkoušejí foukat prostým papírem a vějířem – pozorují rozdíl v účinku ▪ ověřují své pozorování i pocitově na vlastní kůži	▪ společně vytvoří vítr pomocí šátku (ve dvou) ▪ obdobně pomocí padáku nebo prostěradla – ve větší skupině, s učitelkou ▪ hry s padákem a míčem – koulíme míč a nadhazujeme jej ▪ umožníme dětem hru s větrákem – uvázat mašličky, proužky papíru, nastavit do větru vrtulky stavebnic, větrníky, dráčka z toaletní roličky atd.

výtvarná výchova
pohyb

počet dětí 25
věk dětí 4-6
čas přípravy 20'

BUBLIFUKY

Pedagogické cíle:

- foukat bubliny, pozorovat jejich barvu i let, podporovat je v letu podfukováním
- běhat terénem za bublinami, vyskakovat

pomůcky	zadání, dílčí úkoly	varianty
▪ bublifuky ▪ drátky na výrobu oček ▪ žinilkové drátky ▪ větší nádoba náhradní směs na bubliny: do 5 l vody šálek pěny do koupele	▪ děti si zkouší vyfukovat bubliny z běžného bublifuku ▪ na velké bubliny si vyrobí očko z chlupatého drátku, průměr oka ovlivní velikost bubliny ▪ oproti foukání uvnitř (potíže s úklidem) je výhodnější foukat bubliny na trávníku – je zde více místa a méně karambolů mezi dětmi ▪ oceníme vliv vánku	▪ maxibubliny – směs nalijeme do vaničky nebo bazénku, místo drátěného oka lze použít obruč směs na maxibubliny: ▪ 12 šálků převařené vody ▪ 1 šálek jaru ▪ 1 šálek kukuřičného škrobu ▪ 2 lžíce prášku do pečiva ▪ smíchat, nechat odležet

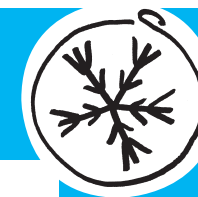

BUBLINKOVÁ LÁHEV

Pedagogické cíle:

- manipulovat s částmi plastových lahví, mačkat je (i sešlápnutím), vkládat do nádoby, používat nářadí
- pozorovat bublinky vzduchu ve vodě, pozorovat jejich chování v průběhu času
- dlouhodobým pozorováním si uvědomovat barevnost, estetiku výrobku

pomůcky	zadání, dílčí úkoly	poznámky
- zavařovací skleněné láhve - plastové lahve – ideálně více barev – z nich učitelka nastříhá kusy plastů (nezáleží na žádné přesnosti) - pracovní nůžky nebo řezák - měchačky nebo dřevěné klacky	- děti zkouší vlastnosti plastu – ohýbají jej, překládají, mačkají apod. – a to i pomocí sešlápnutí - zmačkané kusy strkají do skleněné láhve, pro zvýšení své síly používají měchačku, kvedlačku nebo klacek - hovoříme s nimi o tom, zda je ve sklenici vzduch a jestli jej můžeme pozorovat - napustíme do sklenice vodu - děti pozorují bubliny v „mořské lahvi“ - sklenice umístíme na okno a ke svým pozorováním se děti vracejí	- je potřeba věnovat pozornost bezpečnosti, někdy je plastová hrana ostrá – děti se mohou říznout - děti mohou i část plastů stříhat samostatně - je lépe mačkat plast na 3D tvary, ne jen naplocho - vodu do lahve musíme lít poměrně prudkým proudem z kohoutku, jinak se bubliny neutvoří - děti mohou své pozorování nakreslit = využijeme jako námět na grafomotoriku

Obsah

Zimní čelenky	77
Sněhová královna.....	78
Zrcadlové střípky.....	79
Mrazíme led.....	80
Ledový most.....	81
Čaruji, čaruji.....	82
Domečky - stromečky.....	83
Koně a sáně	84
Zvonivé rampouchy.....	86
Kdo/co je v krabici?	87
Zrcadlo a prostor	88
O Sněhurce.....	89
Výtvarné zrcadlení	90
Šperk pro královnu.....	91
Mráz a sníh	92
Enkaustika.....	93
Zimní okénko.....	94
Zažehlené igelity	95
Výtvarné střípky.....	96

sociální vztahy
spolupráce
dramatizace

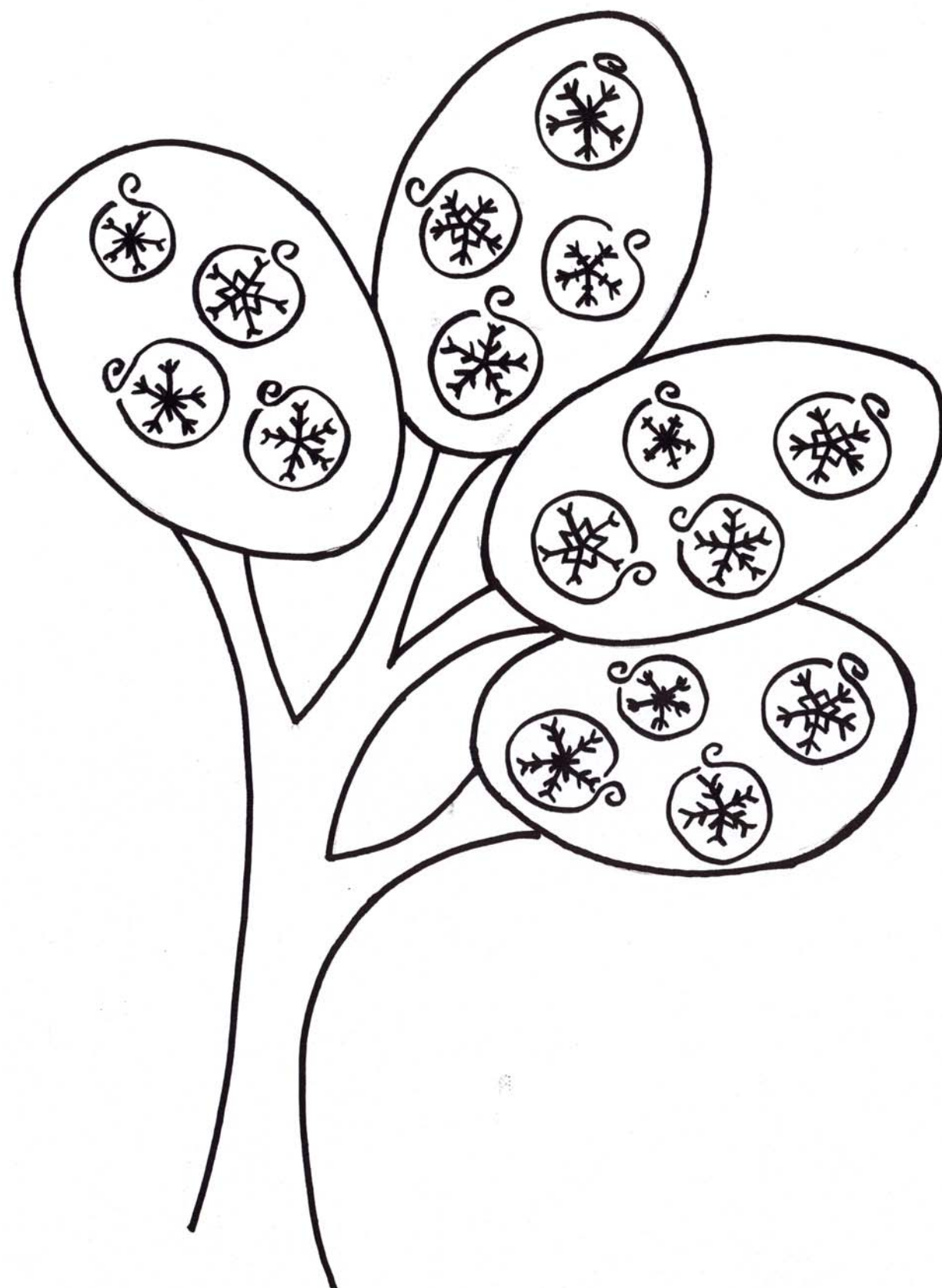
počet dětí 25
věk dětí 4-6
čas přípravy 10'

ZIMNÍ ČELENKY

Pedagogické cíle:

- pokusit se o pohybové ztvárnění symbolu zimy, využít prvky dramatizace
- cíleně zkoušet a podporovat kooperativní chování
- dodržovat daná pravidla

pomůcky	zadání, dílčí úkoly	varianty
▪ papírové čelenky pro každé dítě ▪ na každé čelence je nalepený obrázek	▪ každé dítě dostane na hlavu čelenku = neví, jaký symbol nese ▪ kamarádovi pohybem naznačí, co vidí u něj na čelence – kamarád mu obdobně napoví zpět ▪ při hře se nemluví ▪ děti hledají další nápovědu až do doby, kdy jsou si jisté svým symbolem a spárují se s druhým dítětem, každý sleduje své spoluhráče, neboť pouze od nich získá informace vedoucí ke splnění úkolu ▪ nerozhoduje rychlost! ▪ dvojice využijeme k plnění dalšího společného úkolu	▪ podmínkou hry je, že děti znají symboly i dovednost pantomimy ▪ máme-li od každého symbolu více čelenek – vznikají vícečetné skupiny = lehčí verze ▪ kdo má dvojici – může pantomimou napovídat nespárovaným kamarádům ▪ děti mohou vydávat zvuky (citoslovce) ▪ dětem dovolíme předmět opsat jako hádanku (nevyslovit)

literární výchova
etická výchova
filosofování

počet dětí 25
věk dětí 5-6
čas přípravy 10'

SNĚHOVÁ KRÁLOVNA

Pedagogické cíle:

- pozorně a soustředěně vyslechnout úvod pohádky čtený učitelkou
- obohatit dětský pasivní slovník o méně obvyklé výrazy
- společně s učitelkou rozebírat obsah sdělení v textu
- využít text k hlubšímu zamyšlení nad chováním a jednáním lidí, dětí

pomůcky	zadání, dílčí úkoly, varianty
▪ text pohádky – zkrácený, (plná verze úvodu a text zkrácené pohádky je v příloze na stranách 104 a 105) ▪ různé ilustrace ▪ zrcadlo, šátky	▪ poslech úvodu příběhu ▪ rozhovor o předem připravených otázkách, např.: <i>jak takový střípek v oku ovlivní naše vidění,</i> <i>co je to pitvořit se,</i> <i>jak se může dobrá myšlenka změnit na pošklebek,</i> <i>co znamená mít srdce z ledu,</i> <i>jak může někdo se zlými brýlemi nespravedlivě soudit,</i> <i>je-li poškozené okénko – co vidíme?,</i> <i>kdy se nám zabodne střípek do srdce</i> <i>co to znamená: střípky příběhů,</i> <i>zrcadlení vztahů (když ty, tak já.) - pomoc, omluva,</i> <i>sympatie, emoce,</i> ▪ u zrcadla si děti vyzkouší mimikou vyjádřit emoce ▪ nabídneme k poslechu celou pohádku – dle volby v kratší či plné verzi ▪ necháme děti vytvořit palác zimní královny, téma využijeme pro další aktivity

SNĚHOVÁ KRÁLOVNA

(M. Novotný)

V zemi chladné, bez ohledu
zlá královna vládne všem.
Místo srdce má kus ledu,
všechno zmrazí pohledem.

výtvarná výchova
matematické představy

počet dětí 25
věk dětí 4-6
čas přípravy 10'

ZRCADLOVÉ STŘÍPKY

Pedagogické cíle:

- hrát si s barvou, volit barvy jako prostředek charakteristického vyjádření
- pracovat s voskovou linií a barvami, nebo s lepenkou a barvami
- omalovánky = zpřesňovat koordinaci očního vnímání v součinnosti s tahem pastelkou, zaměřit se na přesnost tahu od čáry k čáře, cílenou preciznost při vyplňování malých ploch barvou
- vnímat linie a barvy při skládání skládanek (syntéza), orientovat se na ploše při skládání dle předlohy

pomůcky	zadání, dílčí úkoly	varianty
▪ čtvrtky, světlé barvy voskových pastelů, tempery ▪ čtvrtky, papírová maskovací páska, vodové či temperové barvy ▪ omalovánky – střípky ▪ skládané, rozstříhané obrázky či pohlednice ▪ vhodné puzzle	▪ děti čtvrtku rovnými čarami rozdělí na různě velká okénka = střípky ▪ každé okénko vybarví libovolnou barvou ▪ obdobně: místo voskovky na dělení použijeme úzkou maskovací pásku, kterou po zaschnutí barev opatrně odlepíme (pozn.: pracnější, ale hezčí výsledek je, když pásku nastříháme podélně na užší proužky)	▪ lze pracovat i kolektivně (cca 4-6 dětí na jednu čtvrtku A2) ▪ omalovánky velikosti cca 10x10cm ▪ na omalovánky použijí pastelky, ne fixy ▪ mladší děti potřebují větší formát a silnější grafický materiál ▪ jako skládané se osvědčily zimní obrázky z kalendářů

výtvarná výchova
pracovní výchova
rozvíjení poznání

počet dětí 25
věk dětí 3-6
čas přípravy 10'

MRAZÍME LED

Pedagogické cíle:

- poznávat vlastnosti vody – objevovat změny skupenství vody a podmínky, které ovlivňují tyto změny
- vytvářet a pozorovat výtvarné sestavy z přírodního materiálu, vnímat rozdíly mezi vložením do vody a zamrznutím v ledu
- experimentovat, tání sněhu (ledu) zaznamenávat pomocí fotoaparátu

pomůcky	zadání, dílčí úkoly	varianty
▪ formičky nebo bábovky – např. z pískoviště ▪ přírodniny, drobný materiál ▪ bavlnka nebo provázek ▪ sklenice ▪ fotoaparát	▪ do formiček děti vkládají drobný materiál nebo přírodniny, snaží se o estetické uspořádání ▪ celé opatrně zalijeme vodou, dáme zmrazit (podle počasí ven, nebo do mrazáku) ▪ děti vyklopí led, zdobí jím keře, pozorují změny	▪ při pozorování tání sněhu je vhodné opatřit nádoby symboly ▪ využijeme možnosti fotodokumentace ▪ děti experimentují s kousky ledu na kůži ▪ ukážeme dětem kouzlo s kostkou ledu (posolit, přiložit provázek, který přimrzne)

matematické představy
jazyková výchova
spolupráce

počet dětí 25
věk dětí 3-6
čas přípravy 20'

LEDOVÝ MOST

Pedagogické cíle:

- naučit se říkanku, řešit lidovou hádanku
- vyhledávat 2 nebo 3 díly, které tvoří jedinečnou kombinaci „zámek - klíč“
- spolupracovat s ostatními na sestavení mostu – předstupeň kooperace
- učit se systému běhu: člunkový běh

pomůcky	zadání, dílčí úkoly	varianty
▪ z kartonu vystříhané zámky = podle schopností dětí 2 nebo 3 díly z jedné A3	▪ děti se naučí lidovou hádanku, dokáží ji vyřešit včetně zdůvodnění ▪ rozdáme, poschováváme nebo na zem položíme jednotlivé díly mostu – pro každé dítě jeden ▪ děti vyhledávají druhý odpovídající díl ke svému zámku ▪ pokud 2 (3) děti složí svůj kousek mostu, položí jej na zem a vyčkají na další díly ▪ po dokončení mostu se všechny děti projdou „na druhou stranu“	▪ ve družstvech – každé družstvo má na vzdálené metě několik součástí svého mostu ▪ děti běhají a přinášejí jednotlivé díly, pokud se nehodí – musejí jej odnést a přinést jiný díl ▪ je velmi těžké, pokud most tvoří např. 15 do sebe zaklesnutých dílů, jednodušší je varianta 2-3 dílů z jedné čtvrtky a tyto volně k sobě přikládat ▪ vyzkoušíme i chůzi přes jiné mosty

*Přišel k nám host,
spravil nám most
bez sekery, bez dláta,
je pevný dost.*

tělesná výchova
spolupráce

počet dětí 25
věk dětí 4-6
čas přípravy 10'

ČARUJI, ČARUJI

Pedagogické cíle:

- cíleně napodobovat viděné pohyby, polohy těla, grimasy, apod.
- koordinovat souhru končetin a trupu při nápodobě specifického pohybu ve sněhu, na lyžích, na ledě
- dodržovat pravidla pohybové hry, dle zadání – nabízet a přijímat pomoc

pomůcky	zadání, dílčí úkoly	varianty
▪ kusy látky ▪ tyče na cvičení ▪ kusy kartonů jako střípky na cvičení (při běhání přilepit k podlaze) nebo židličky ▪ měkký rampouch: stočíme kus bublinkové folie nebo celofánu do úzkého kužele, omotáváme a tvarujeme pomocí izolepy	▪ děti zrcadlí polohy těla podle učitelky ▪ obdobně zavírají a otevírají pěsti, mění postoje, grimasy obličeje ▪ zrcadlení ve dvojicích = děti předvádí samy sobě navzájem a zrcadlí po kamarádovi ▪ na ledové sochy – dvojice, navzájem se zrcadlí, nebo s pohybem, na znamení štronzo ▪ pantomima: Poznáš, jak v zimě sportuji?	▪ střípková (židličková) s vyřazováním nebo s dopomocí = vejdemo se dva na jeden střípek? ▪ imitace pohybu: jako v hlubokém sněhu (přes překážky), na lyžích (na látce po líně s tyčemi), na bruslích ▪ totéž i ve družstvech ▪ Na ledovou královnu (jako Mráz a sluníčko) = královna děti honí a zmrazí rampouchem, sluníčko je rozmrazí

Motivační zařikání – na začátek a na konec cvičení:

Čaruji, čaruji, kouzla sem přiběhla, čaruji, čaruji - a mám z vás zrcadla.

Čaruji, čaruji, kouzla pryč odběhla, čaruji, čaruji - už nemám zrcadla.

tělesná výchova
jazyková výchova
pravidla

počet dětí 25
věk dětí 4-6
čas přípravy 0'

DOMĚČKY - STROMEČKY

Pedagogické cíle:

- rozlišovat sluchem dvě slova podobného znění
- pohotově skákat přes čaru vpřed a vzad – bez přešlapu v žádném směru
- dodržovat pravidla, samostatně a pohotově reagovat na svoji chybu

pomůcky	zadání, dílčí úkoly	varianty
▪ žádné, stačí čára na zemi (svár lina, přechod mezi dvěma povrchy), nebo nakreslit křídou	▪ motivace – stojíme v domečku (za čarou = domečky) a skočíme do lesa (stroměčky), když je nám zima – skočíme zase zpátky ▪ učitelka říká výrazy a děti přeskakují čaru, výrazy střídáme libovolně ▪ kdo skočí chybně nebo nedoskočí – ihned opouští hru a pozoruje její další průběh ▪ hra má rychlý spád	▪ zrychlujeme tempo (děti musí být schopné jen na ukázání hru opustit) ▪ ztišíme hlas ▪ slova úmyslně střídáme nepravidelně ▪ netolerujeme ani nejmenší přešlap ▪ pokud se děti příliš dlouho rozmyšlí, vyrazujeme posledního

Borový sáně

Hudba: Pavel Jurkovič
Text: Václav Čtvrtěk

Živě, vesele

Zpěv

Xyl.

Blok
rourovň

Rolničky

1. Já mám sá - ně bo - ro - vý,
2. Prásk - nu bi - čem do ko - ní,
3. Tam u měs - ta Do - brí - še

že - le - zem jsou - ko - va - ný, vpře - du sto - jí dva ko - nič - ci (pěk - ně o - kší - ro - va - ní.
sá - ně vi - tr do - ho - ní, do - je - de - me do Be - rou - na, než se slun - ko na - klo - ní.
ská - če ble - cha v ko - ži - še. Ko - ně trh - li, sá - ně zvrh - li, le - že - li jsme na bří - še.

Jiný ostinátní doprovod:

Drhlo

Tamb.

V prostoru stojí skupinky po třech dětech. Dvě děti jsou vedle sebe, představují koničky, třetí si stoupne proti nim, v ruce má na půl přeloženou hedvábnou stužku.

1.sloka: Třetí dítě kšíruje koničky tak, že střed stuhy vyjde mezi koně, kteří chytí stužku oběma rukama před tělem. Obchází koně, postaví se za ně a chytí oba konce stuhy.

2.sloka: Každá trojice jezdí prostorem chůzí, hledá si svoji cestu, nikdo se nesmí srazit.

3.sloka:

- 1.-4. takt Trojice jezdí po prostoru běhovými kroky,
5.-6. takt seskok vždy na první dobu,
7.-8. takt převržení saní,
9.-12. takt "válení" se ve sněhu.

pohybová výchova
spolupráce
hudební výchova

počet dětí 25
věk dětí 5-6
čas přípravy 10'

KONĚ A SÁNĚ

Pedagogické cíle:

- učit se spolupracovat ve tříčlenné skupince, navzájem vnímat svá postavení a pohyb, pohybovat se ohleduplně, synchronizovaně
- při zpěvu písničky hospodařit s dechem, zřetelně artikulovat
- zvyšovat fyzickou zdatnost, učit se přitahovat pomocí ručkování na laně

pomůcky	zadání, dílčí úkoly	varianty, poznámky
- provazy nebo švihadla - lano - pevná krabice (např. banánová) - doprovodná písnička nebo jiný zdroj doprovodu - hudební nástroje (rolničky)	- ve trojici: 2 koně a 1 vozka: koně stojí vedle sebe uvnitř kruhu z provazu, vozka je venku za nimi a drží provaz – běhají podle hudby - důraz klademe na zvedání kolen a rytmus běhu - vystřídají se - sáně z krabice – přivážeme lano k žebřinám apod., dítě sedí v krabici a ručkováním se přitahuje k žebřinám (úkol je těžký, je nutná kluzká podlaha = ne koberec !!) - kombinace: provlečeme lano krabicí, ve které vozka sedí, koně ho skutečně táhnou (bezpečnost !!)	- při použití švihadla má vozka ztíženou práci, občas mu koně vytrhnou rukojeť z ruky - při zpěvu písničky děti neběhají, pokud chceme zařadit pohyb, část dětí stojí a zpívá, nebo využijeme nahrávku - věnujeme se obsahu textu písně - přiblížíme vtip, můžeme nahradit „do Berouna“ místním názvem nebo „až do školky“ - dodržíme mezihry (pauzy na oddech zpěváků), zvolíme vhodný rytmický doprovod

hudební výchova spolupráce

počet dětí 25
věk dětí 3-6
čas přípravy 10'

ZVONIVÉ RAMPOUCHY

Pedagogické cíle:

- učit se techniku úhozu paličkou na hudební nástroje
- vnímat vyvozený zvuk v celé jeho délce, poslouchat souznění s jinými tóny, experimentovat se zvuky

pomůcky	zadání, dílčí úkoly	varianty
▪ dětské zvonkohry s paličkami ▪ jednotlivé kameny ze staré zvonkohry ▪ kovové zvonečky ▪ závěsné zvonkohry do větru ▪ kovové tlouky (od trianglu) nebo jiné kovové tyčky ▪ k relaxaci i další nástroje	▪ děti si zkouší hrát na zvonkohru – dbáme na držení paliček, techniku úhozu a odskoku – aby kámen dobře zněl ▪ obdobně – hrají na zvonečky, triangly ▪ rozebereme starší zvonkohru i závěsnou zvonkohru a jednotlivé kameny zavěsíme na tkaničky ▪ děti si vybírají, na co budou hrát, vedeme je k vychutnání si zvuku	▪ děti stojí v kruhu a každé drží nějaký „zvonivý rampouch“ ▪ dítě Mrazík chodí uvnitř (nebo okolo – podle zadání) a vybírá si rampouchy, na které cinkne, zazvoní ▪ rampouchy lze zavěsit i na pevnou konstrukci a děti si kdykoli mohou zahrát ▪ zimní relaxace: sněží (rolničky), mrzne (valcha, chřestidlo), taje (triangl)

Při cíleném vedení je tato hra dětí velmi poetická, dobře se hodí i k zapojení rodičů. Využít se dá jako motivace pro zimní tvoření, úvod k písničce apod. Vyzkoušeno je zařazení před písničku Dva mrazíci.

dramatická výchova sociální vztahy rozvíjení poznání

počet dětí 25
věk dětí 4-6
čas přípravy 10'

KDO / CO JE V KRABICI?

Pedagogické cíle:

- rozvíjet fantazii, představivost
- učit se vyjádřit vlastnosti vybrané postavy
- poznávat a učit se popsat shody a rozdíly mezi dětmi

pomůcky	zadání, dílčí úkoly	varianty
▪ zrcadla, hřebeny, gumičky, mašle ▪ hlubší krabice, do které vložíme větší zrcadlo ▪ šátek na oči, deka nebo kus látky	▪ jsme stejní? – děti se pozorují v zrcadle, zkouší mimiku, dívají se do úst, hrají si s vlasy (elektrizování), malují se, špulí pusu - dělají se mi dolíčky? ▪ hra s krabicí – učitelka se podívá do krabice a popisuje, jaký je ten, koho tam vidí (je lehounká, tančí bosa, má krásné dlouhé vlásy – víla) ▪ krabici si děti postupně předávají, motivujeme je k popisu, vyjádření vlastností ▪ využijeme k charakteristice pohádkových či smyšlených postav ▪ lze využít k motivaci kresby portrétu, autoportrétu	▪ děti hledají, zda ve skupince mají něco společného, v čem naopak jsou jedineční ▪ Kdo je to? - namísto zrcadla někoho popisují ▪ uč. v šatně zrcadlí nedostatky v oblečení ▪ hmatem poznávají kamaráda (oči jsou zakryté, nebo je dítě pod látkou) ▪ Co nejde? – kdy a proč se nemůžeme vidět v zrcadle (mám zavřené oči, je tma, jsem za oponou, zrcadlo je slepé,...)

rozvíjení poznání
matematická výchova

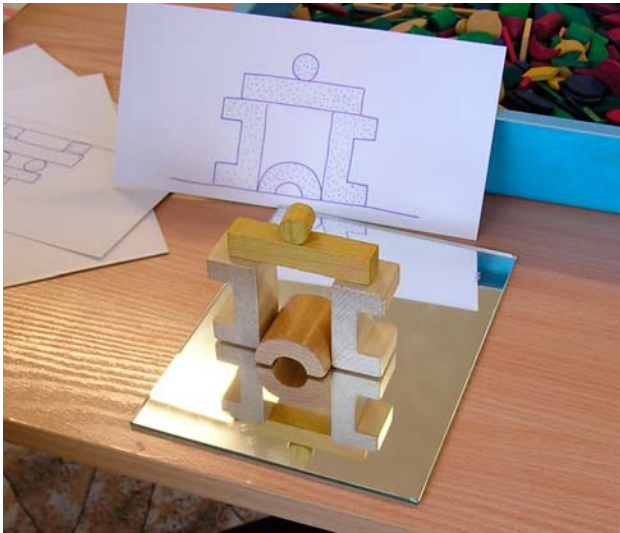
počet dětí 25
věk dětí 4-6
čas přípravy 10´

ZRCADLO A PROSTOR

Pedagogické cíle:

- poznávat možnosti použití zrcadla, experimentovat sním
- objevovat jiný úhel pohledu, rozšiřovat své poznatky o prostoru
- učit se stavět podle předlohy – stavbičky, mozaiky, modely apod.

pomůcky	zadání, dílčí úkoly, varianty
▪ zrcadla (velikost A5, ale i větší a menší) ▪ lepicí papírky ▪ stavebnice a kostky ▪ periskop, nebo pravítko, modelína a 2 zrcátka (pomocí modelíny upevníme zrcátka na konce pravítka v úhlu 45°) ▪ baterka ▪ šipky z papíru ▪ krabice nebo dřevěné kostky (využijeme pravý úhel k sestavení zrcadel do rohu)	▪ dítě kamarádovi nakreslí na lepicí papírek symbol a poté mu jej nalepí na záda, kamarád se pak za pomoci 2 zrcátek snaží zjistit, jaký obrázek má na zádech ▪ děti postaví stavbičku z kostek a prohlíží si ji pomocí zrcadel ▪ děti staví přímo na zrcadle, všímají si hloubky, kterou zrcadlo ukazuje, mohou stavbu i nakreslit ▪ děti sedí proti sobě, jedno postaví stavbu, druhé staví podle něj stejnou, zrcadlově převrácenou ▪ děti pouští prasátka, svítí do zrcátka baterkou ▪ sestrojíme periskop, děti pozorují situaci za rohem, nad hlavou (hra na ponorku), svítí přes něj baterkou ▪ zkoumají v zrcadle změnu směru šipky, půlené obrázky ▪ prohlíží se pomocí dvou zrcadel – jako ve zkušební kabině ▪ staví zrcadlové bludiště, kutálejí v něm kuličku ▪ zkoušejí obtažnout skrytou předlohu jen podle zrcátka

literární a dramatická výchova
sociální vztahy
výtvarná výchova

počet dětí 25
věk dětí 3-6
čas přípravy 60´

O SNĚHURCE

Pedagogické cíle:

- rozvíjet fantazii, představivost, vyzkoušet zástupnou roli bubínku místo zrcadla
- diskutovat o významu fyzické krásy člověka ve srovnání s morálními hodnotami, kdo je pro koho ten nejkrásnější
- dekorativně ozdobit zrcátko „pro maminku“ (pro princeznu)

pomůcky	zadání, dílčí úkoly	varianty
▪ zrcadla, hřebeny, stuhy, mašle ▪ bubínek – velký průměr je lepší ▪ pro každého zrcátko na dekoraci, nebo: ▪ z kartonu vyřezat zrcátka, polepit zrcadlovou folií ▪ barevné papíry a raznice, libovolný VV materiál	▪ dramatizace s bubínkem: ptáme se ho jako zrcadla, pak otočíme a zblízka dovnitř mluvíme za zrcadlo (blána vibruje, hlas se efektně změní) ▪ diskuze o kráse versus morálce ▪ děti dekorují zrcadlo (pravé nebo kartonové) pomocí tvarů z raznic, sklíček, třpytek, barev,...	▪ děti se zdobí před zrcadlem, hrají si na pohádku ▪ kreslí maminku v zrcadle ▪ diskuze + kresba: co zrcadlo rádo ukazuje?

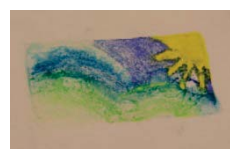
výtvarná výchova

počet dětí 25
věk dětí 3-6
čas přípravy 10'

VÝTVARNÉ ZRCADLENÍ

Pedagogické cíle:

- poznávat pracovní-výtvarné techniky spojené se zrcadlením
- rozvíjet fantazii, představivost, experimentovat s barvou
- poznávat symetrii, využít ji při vystřihávání
- tvořit seskupení barev podle 2 os souměrnosti (mandaly)

malba na sklo a přetisk
na provlhčenou čtvrtku

ledové květy:
provázek a
barevné tuše
mezi přeložený
papír

mandaly

vločky vystřihované, malované na okno, na papír, na folie, omotané bavlnkami,
polepené kořením, třpytivé i nenápadné,...

svícínek z kostek cukru
na zrcadle

výtvarná výchova pracovní výchova

počet dětí 25
věk dětí 3-6
čas přípravy 20'

ŠPERK PRO KRÁLOVNU

Pedagogické cíle:

- dekorativně ozdobit omezenou plochu kartonku, využít více druhů materiálů
- vyrobit si doplňky k námětovým hrám

pomůcky	zadání, dílčí úkoly	varianty
▪ ze čtvrtky vystříhat tvary šperků, korunek, broží apod. ▪ po obvodu je možné je proděrovat ▪ barevná sklíčka, „drahokamy“, flitry, holografický papír nebo folie, raznice, další VV materiál ▪ vlna nebo stužky ▪ Herkules	▪ brož na krk si děti navléknou na stužku, po obvodu je možné ji ozdobit stužkou provlékanou skrz děrování ▪ brož děti polepí třpytivým materiálem ▪ starší děti můžeme vést k estetickému uspořádání ▪ obdobně zpracují čelenku z papíru ▪ máme-li dost materiálu, ozdobí si děti truhličku na poklady, židli jako trůn,...	▪ chlapci si mohou nazdobit rukojeť papírového meče ▪ vyrobené doplňky děti využijí ke hrám na prince, na království, apod. ▪ při rozhovorech otevřeme témata jako je čestnost, rytířskost, galantnost,...

hudební a pohybová výchova
výtvarná výchova

počet dětí 25
věk dětí 3-6
čas přípravy 10'

MRÁZ A SNÍH

Pedagogické cíle:

- zpívat pětitónovou písničku, střídát takt 4/4 a 6/8
- zkoušet ostinátní doprovod ABA (metalofon, rolničky, metalofon)
- zapamatovat si pohybové schéma ABA
- využít vlastnosti čerstvého sněhu, modelovat ze sněhu, barvit jej,...

pomůcky	zadání, dílčí úkoly	se sněhem venku
▪ žádné ▪ na sníh – bábovky, lopatky, nádoby	▪ ke zpěvu si děti vyberou nástroje podle charakteru hudby ▪ doprovázejí A – na 1. dobu, B - v osminách	▪ dělají andělíčky ▪ šlapou cestičky a labyrinty ▪ pěchují sníh do nádob a tvoří bábovky ▪ volně tvoří ze sněhu

Mráz a sníh

B. Viskupová

- 1) Mráz, mráz, mráz, letí kolem nás.
Mráz, mráz, mráz, maluje obraz. Zamrzly loužičky, zebou nás nožičky.
Mráz, mráz, mráz, letí kolem nás.
- 2) Sníh, sníh, sníh, jedem na saních.
Sníh, sníh, sníh, všude kolem sních. Ze stráně z kopečka jedou naše děcka.
Sníh, sníh, sníh, jedem na saních.

Pohyb: 1) 3x tlesknout, 3 čelné kruhy, 3x tlesknout, kreslit kytičku.
Ťukat špičkou nohy (poskokem křížit nohy), 3x tlesknout, 3 čelné kruhy.
2) 3x tlesknout, podřepy v kolenou, 3x tlesknout, mlýnek předloktím.
Tleskání u 1. a 2. Ramena, 3x tlesknout, podřepy v kolenou.

pracovní výchova
výtvarná výchova

počet dětí individuálně
věk dětí 3-6
čas přípravy 10'

ENKAUSTIKA

Pedagogické cíle:

- vyzkoušet si zacházení se žehličkou – s důrazem na bezpečnost
- poznávat vlastnosti vosku = rozpouštět voskové pastely, nanášet je na papír
- experimentovat s barvou pastelů a s výrazovými možnostmi tahu, přikládání žehličky
- z výrobku si pomocí výtvarného okénka vybrat výtvarně zajímavou část

pomůcky	zadání, dílčí úkoly	varianty
▪ voskové pastely Koh-i-noor ▪ křídový papír (stačí starý kalendář) ▪ podklad na žehlení, kus staré látky, žehlička ▪ barevné kartony, papíry, řezačka, lepidlo, nůžky,...	▪ voskovky nanášejí na mírně rozehřátou žehličku, tekutý vosk přenáší na papír ▪ vyzkouší si tisk žehličkou bez tahu po papíře ▪ vyzkouší popotahování žehličky po papíře ▪ vyberou si výřez, který se jim nejvíce líbí, nalepí jej na vhodný podklad ▪ začínáme světlými barvami	▪ na polovinu papíru nastrouhat voskovky, pak přeložíme papír a přežehlíme ▪ děti zmuchlají a narovnájí kancelářský papír, pak jej přejedou žehličkou s voskem ▪ kombinovat s razítky ▪ enkaustiku fixujeme přestříkáním lakem na vlasy

pracovní výchova
výtvarná výchova

počet dětí
věk dětí
čas přípravy

individuálně
3-6
10'

ZIMNÍ OKÉNKO

Pedagogické cíle:

- využít podsvícenou pískovničku nebo krabici ke grafomotorickým hrám, kresbám, pozorování průsvitů barev folií
- výtvarně vyjádřit fantazijní představy – jak mráz kreslí ledové květy
- zachytit kresbou (malbou) pohled z okna na zimní zahradu MŠ

pomůcky	zadání, dílčí úkoly	výroba krabice
▪ pískovnička s podsvícením ▪ písek nebo krupice ▪ barevné průhledné folie (stačí např. z kancelářských desek) ▪ pastely, barvy	▪ děti si hrají v písku (krupici) s podsvícením ▪ kreslí prstem, štětcem... ▪ pokládají folie, překrývají je přes sebe ▪ kreslí na papír fantazijní tvary (+ pustit esoterický hudební doprovod) ▪ pozorujeme zahradu, děti kreslí pohled z okna	▪ do plastové krabice vložíme vánoční bílé svítící řetěz ▪ strany zatemníme (alobalem, kartonem) ▪ hladké rovné průsvitné víko umožňuje hru s krupicí i s tekutými barvami ▪ z důvodu lepšího rozptylu světla víko zevnitř podlepíme bílým papírem ▪ vypínač zůstane vně krabice

pracovní výchova
výtvarná výchova
rozvíjení poznání

počet dětí
věk dětí
čas přípravy

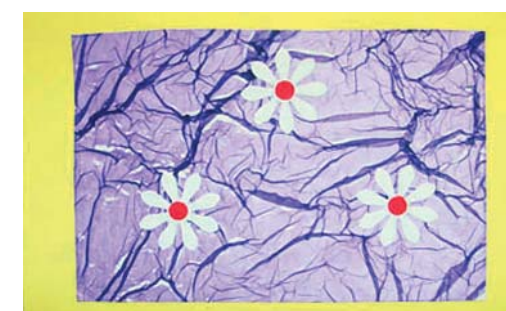
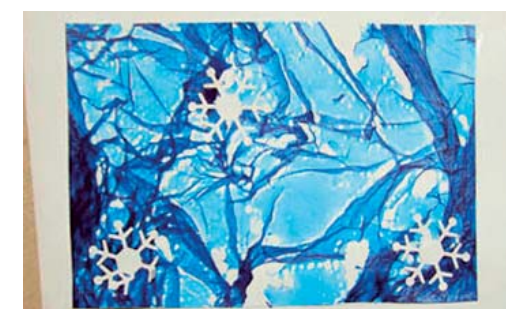
individuálně
3-6
30'

ZAŽEHLENÉ IGELITY

Pedagogické cíle:

- experimentovat s odpadovým materiálem (mikrotenové a plastové tašky), poznávat jeho vlastnosti – dá se mačkat, teplem se taví, tmavší barva vrstev
- vyzkoušet si zacházení se žehličkou – s důrazem na bezpečnost
- hledat ve výsledku esteticky inspirující obrazce, vybrat si výtvarně zajímavou část a tu případně dotvořit – lepením výseků, kresbou lihovým fixem apod.

pomůcky	zadání, dílčí úkoly	varianty
▪ igelitové tašky – nutno vyzkoušet !! ▪ podklad na žehlení, kus staré látky, žehlička ▪ barevné kartony, papíry, řezačka, lepidlo, nůžky, raznice, lihové fixy	▪ mezi dva papíry vložíme zmačkaný kus tašky – nesmí vykukovat !! ▪ přežehlíme, až se plast roztaví ▪ otevřeme a kocháme se výsledkem ▪ děti provedou výřez, který se jim nejvíce líbí, nalepí jej na vhodný podklad ▪ doplní výtvarným zásahem	▪ podle barvy mikrotenu získáme inspiraci prostředí ▪ vhodné jsou i menší kousky – na přáníčka a pozvánky ▪ některé druhy plastu mají tendenci se z papíru odlupovat ▪ můžeme zkusit i sáčky do koše

výtvarná výchova

počet dětí 25
věk dětí 3-6
čas přípravy 10'

VÝTVARNÉ STŘÍPKY

Shrnutí

Protože byla velká část celého projektu zaměřena na zážitkovou pedagogiku, byly pro pedagogy nachystány aktivity právě tak, aby měli možnost konkrétní činnosti aktivně prožít.

Dokud si totiž člověk jen představuje, jaké to asi může být, např. vystoupat až na vrchol hory, houpat se na vlnách, zůstat sám večer v lese atd., má jen zprostředkovanou představu. Skutečnost nemá reálně zažitou! Nemůže tudíž plně chápat tyto prožitky. Je proto žádoucí, aby si sám na vlastní kůži situace zažil, neboť přímý prožitek je nesdělitelný. Proto se pedagogové aktivně zapojili i do běžně nabízených her a činností z prostředí MŠ, aby si sami na sobě ověřili, jak se děti při hrách cítí, co prožívají.

Kromě aktivit si pedagogové v průběhu seminářů vyzkoušeli i několik forem plánování. Věnovali pozornost jak tématu, tak zejména obsahu i jeho následnému posouzení z různých úhlů pohledu s vědomím, že vždy lze upřednostnit a vyzdvihnout jinou oblast vzdělávání.

Diskutovali též o podmínkách, které každý z nich musí brát při plánování v úvahu, tj. RVP, ŠVP, TVP, filozofii MŠ, podmínky prostoru a okolí MŠ, časový rozsah plánu, uspořádání třídy, počet dětí a věkové složení + individuální schopnosti, případnou integraci, předchozí zkušenosti dětí, návrhy a názory kolegyně, mimořádné akce, možnost spolupráce se školní jídelnou, možnost spolupráce s rodiči a veřejností.

Při tvorbě plánů se zaměřili na formulaci pedagogických záměrů, volbu aktivit, metod, organizace a forem práce. Pro vyhodnocení svých plánů si vyzkoušeli použití různých kritérií:

- s použitím RVP PV - podle kompetencí, podle 5 oblastí i dílčích cílů
- co bude realizováno společně, co po skupinách a co individuálně
- zda je vyvážený kognitivní a praktický obsah plánovaných činností
- zda je zachována pestrost aktivit (různé výchovy)
- zapojení IQ (gramotnosti, vědomosti, poznatky) a EQ (emoční, etická oblast)
- zda skutečně všechny aktivity podporují stanovené pedagogické záměry

Jednou z náročnějších výzev byla tvorba kritérií, kterými lze zjistit, zda, a do jaké míry, bylo učení dětmi vnímáno jako prožitkové. Pedagogové se shodli na tom, že k evaluaci prožitkového učení nejčastěji využívají metody observace (pozorování), foto a video dokumentaci, rozhovory, rozbor dětských výrobků, spontánní výpovědi dětí při aktivitách, denní a týdenní rekapitulaci.

Nedílnou součástí všech seminářů byly plodné diskuze, vzájemné předávání zkušeností, ukázek plánů a výrobků z jednotlivých MŠ i prohlídka odborné literatury.

Průběh všech bloků si pedagogové spontánně fotografovali. Realizačnímu týmu pak své záběry poskytli k dispozici. Proto mohly být dokumentární snímky v této brožurce použity, za což děkujeme. Ostatní fotografie byly pořízeny při činnostech v běžné mateřské škole.

Literatura a další zdroje informací

Literatura pro metody práce s dětmi, pohybové a ekologické aktivity, výtvarné činnosti

BARTŮNĚK, D.: Hry v přírodě s malými dětmi. Praha: Portál, 2001. 160 s. ISBN 80-7178-539-3

BENNET, J.: Nápadky pro přírodovědu: soubor praktických námětů a zábavných činností pro vyučování prvouky a přírodovědy na 1. stupni základních škol. Praha: Portál, 1996. 127 s. ISBN 80-7178-112-6

DVOŘÁKOVÁ, H.: Pohybové činnosti v předškolním vzdělávání. Praha: Raabe, 2011. 146 s. ISBN 978-80-86307-88-6

JANČAŘÍKOVÁ, K., KAPUCIÁNOVÁ, M.: Činnosti venku a v přírodě v předškolním vzdělávání. Praha: Raabe, 2013. 141 s. ISBN 978-80-7496-071-0

KOLEKTIV AUTORŮ: KAFOMET, Katalog forem a metod práce pro mateřské školy. Třebíč, nakl. Infra, 2003. ISBN 80-86666-21-2

KOLEKTIV AUTORŮ: Metodické listy pro předškolní vzdělávání. Praha: Raabe, 1999 - 2004. ISBN 80-86307-4

NÁDVORNÍKOVÁ, H.: Kognitivní činnosti v předškolním věku. Praha: Raabe, 2011. 162 s. ISBN 978-80-86307-87-9

ŘEZÁČ, B.: Za pohybem do přírody. Karlovy Vary: Pedagogické centrum Karlovy Vary, 2003. 144 s. ISBN 86588-05-X

WITT, R.: Vnímejme přírodu všemi smysly. Praha: Pražské ekologické centrum, 1993. 32 s.

Literatura pro hudební hry a písničky:

JENČKOVÁ, E.: Hudba v současné škole. Rytmy zimy 1.díl. Hradec Králové: Tandem, 2008. 56 s. ISBN 80-86901-02-5

JENČKOVÁ, E.: Hudba v současné škole. Práce s písni 1.díl. Hradec Králové: Tandem, 1999. 54 s. ISBN 80-902662-9-0

JURKOVIČ, P., BATTĚKOVÁ, L.: Bude zima, bude mráz. Praha: Muzikservis SPA, 2000. 61 s.

VISKUPOVÁ, B.: Hudba a pohyb. Praha: Supraphon, 1987, 164 s. ISBN 80-7178-232-7

Internetové zdroje (aktivní k 30.6.2014)

<http://antiochia.cz/noty/sukovacek.pdf>

- zpěvník Sukováček

http://eamos.pf.jcu.cz/amos/kat_hv/modules/low/kurz_text.php?id_kap=13&kod_kurzu=kat_hv_0571

- písnička o žížalách

www.i-creative.cz

<http://www.duitang.com/people/mblog/24273179/detail/>

<http://www.keliwood.cz>

<http://praktickazena.vlasta.cz/>

<http://hobby.idnes.cz>

<http://hedera.ic.cz/inspirace.htm>

<http://www.tvorivyamos.cz/>

<http://www.kreativnideti.cz/>

<http://www.tvorive.estranky.cz/>

<http://www.mimibazar.cz/navody.php?id=3>

<http://www.vasedeti.cz>

<http://www.brydova.cz/techniky>

<http://encaustic.wz.cz/index2.htm>

<http://cs.detske-hry.com>

<http://koralky.stoklasa.cz/kvetinky-z-pedigu>

<http://www.kreativni-stranky.wz.cz/tvoreni-s-detmi-pro-deti.html>

<http://www.hobby-kohout.cz/techniky/>

<http://www.domaci-napady.cz/>

<http://www.casprodeti.cz>

<http://www.moje-rodina.cz/clanky/blaznivy-svet-napadu>

<http://www.mestoprodeti.cz>

<http://aveva.webnode.cz>

<http://www.bobrik.cz>

<http://www.predskolaci.cz>

<http://www.efkoart.cz>

<http://www.mujplan.cz/postupy/tvoreni/>

<http://www.ceskatelevize.cz/porady/10120743066-sikulove/413234100091005/>

<http://www.mimibazar.cz/navod.php?id=27>

<http://www.thechocolatemuffintree.com/p/recycled.html>

<http://www.montessoridoma.cz>

<http://blog.tvorilci.cz/rubriky/enkaustik/>

<http://www.fyzikahrou.cz/fyzika/jednoduche-pokusy/co-umi-voda-a-vzduch>

- vírník

O projektu

Profesní rozvoj pedagogů předškolního vzdělávání - Mateřinky

Popis projektu

Projekt byl zaměřen na zvýšení kompetencí pedagogických pracovníků předškolního vzdělávání (dále jen PV) v Karlovarském kraji prostřednictvím dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků. Cílem bylo přispět ke zvýšení kvality počátečního vzdělávání a podpořit profesní rozvoj pedagogů PV, a to prostřednictvím 4 klíčových aktivit (ICT, osobnostní rozvoj pedagogů, psychologie dítěte, metody zážitkové pedagogiky).

Cílová skupina

Projekt byl určen pedagogickým pracovníkům předškolního vzdělávání. Jde o cílovou skupinu pedagogických pracovníků, která je velmi kreativní a tvůrčí, ráda a ochotně se vzdělává.

Kurikulární reforma přinesla pro pedagogy PV nové úkoly a výzvy, se kterými se musí vyrovnávat. Potřeba jejich systematického dalšího vzdělávání je proto stále aktuální. V mateřských školách v Karlovarském kraji pracuje v současné době cca 690 pedagogických pracovníků.

Do dotazníkového šetření se zapojilo celkem 32 MŠ Karlovarského kraje. Z šetření vyplynulo, že všechny tyto MŠ by jako podporu své pedagogické činnosti uvítaly zejména semináře metodické. Zájem vyjádřily především o zážitkovou pedagogiku, pohybovou a dramatickou výchovu. Dále žádaly nové informace a moderní poznatky týkající se psychologie dítěte, jeho vývoje a výchovy.

Podle odpovědí MŠ by převážná většina uvítala též vzdělávání v oblasti osobnostního rozvoje pedagogů, zejména je zajímala možnost sebepoznání a vlastního rozvoje, prezentační dovednosti, psychohygiena učitele a komunikační dovednosti.

Zároveň mateřské školy požadovaly vzdělávání učitelek v oblasti ICT jako nástroje pro svou práci. Potřebují tyto dovednosti pro tvorbu školních dokumentů, záznamů o dětech, výpočetní techniku užívají pro prezentaci školy a pro vlastní hodnocení školy, kde jim výrazně pomůže i dovednost úpravy digitálních fotografií.

Projekt zohlednil potřeby této cílové skupiny, které vyplývají jak z pozitivních zkušeností žadatele z dlouhodobé spolupráce s ředitelkami a učitelkami MŠ, tak z analýzy vzdělávacích potřeb pedagogů – viz výroční zprávy ČŠI a také ze zmíněného dotazníkového šetření. V souvislosti s profesním rozvojem a stále rostoucími nároky na jejich práci, osobnostní předpoklady, zkušenosti, znalosti a dovednosti je tedy široká a pružná podpora ve formě nabídky systematického dalšího vzdělávání velice žádoucí.

Hlavní cíl projektu

Hlavním cílem projektu bylo zvýšení kvality počátečního vzdělávání v souladu s probíhající kurikulární reformou, a to prostřednictvím podpory profesního rozvoje a zvýšení kompetencí pedagogických pracovníků PV.

Dílčí cíle

Na základě požadavků cílové skupiny byly vygenerovány dílčí cíle:

1. Poskytnout účastníkům možnost zvýšit svou dovednost využívat ICT ve své práci pedagoga PV.
2. Zvýšit osobnostně-sociální kompetence pedagogů.
3. Prohloubit odborné znalosti pedagogických pracovníků PV v oblasti psychologie a výchovy dítěte.
4. Podpořit pedagogy PV po stránce metodické - zážitková pedagogika v MŠ.
5. Vytvořit metodickou příručku pro pedagogy PV obsahující soubor her a činností vztahujících se k zážitkové pedagogice.
6. Využít různé metody a formy vzdělávání dospělých, a tím zatraktivnit další průběžné vzdělávání pedagogů PV.

Klíčové aktivity

KA 1 - Podpora v oblasti ICT

V rámci KA 1 vznikly 3 nové vzdělávací programy zaměřené na využití ICT v práci pedagogů předškolního vzdělávání - využití PC pro vlastní hodnocení školy, pro prezentaci školy (včetně úpravy digitálních fotografií), tvorbu školních dokumentů a záznamů o dítěti, vyhledávání a zpracovávání informací a materiálů vhodných do výuky v MŠ apod. Účastníci získali anebo si upevnili své uživatelské dovednosti ve využívání tabulového a textového editoru, internetu atd.

Plánováno bylo proškolení 90 účastníků.

KA 2 - Osobnostní rozvoj pedagogů

V rámci KA 2 vzniklo 5 nových vzdělávacích programů zaměřených na osobnostní rozvoj pedagogů - na rozvoj komunikačních a prezentačních dovedností, asertivitu, na sebepoznání a možnosti seberozvoje (sebe-koučování), timemanagement, psychohygienu učitele a na prevenci syndromu vyhoření.

Plánováno bylo proškolení 130 účastníků.

KA 3 - Psychologie dítěte předškolního věku a jeho výchova

V rámci KA 3 vzniklo 5 vzdělávacích programů zaměřených na rozvoj odborných znalostí pedagogů předškolního vzdělávání v oblasti psychologie dítěte předškolního věku, jeho vývoje, potřeb a výchovy. Vzdělávací programy se zaměřily na témata: specifické potřeby dětí - jejich identifikace a doporučení pro další práci, příprava rodičů a dětí na povinnou školní docházku, všestranný rozvoj dítěte, hyperaktivní dítě a dítě s hraničním chováním, stanovování hranic ve výchově dítěte předškolního věku.

Plánováno bylo proškolení 150 účastníků.

KA 4 - Zážitková pedagogika v MŠ

V rámci KA 4 vznikly 4 vzdělávací programy zaměřené na využití zážitkové pedagogiky v MŠ s podporou přírodovědné gramotnosti a výchovy ke vztahu k přírodě a životnímu prostředí.

Jednotlícím tématem byla jednotlivá roční období JARO, LÉTO, PODZIM, ZIMA. Účastníci se seznámili s významem učení prožitkem pro dětskou psychiku a pro osvojování světa v předškolním věku, s konkrétními zážitkovými metodami rozvíjejícími dětské prožívání světa i sebe sama. Dále se naučili, jak vhodnou zážitkovou aktivitu vybrat nebo vymyslet. Vybrané aktivity i návody na činnosti a hry v MŠ jsou obsahem metodické příručky.

Plánováno bylo proškolení 80 účastníků.

Metodická příručka je vydána v nákladu 250 ks.

Časový harmonogram projektu

První fáze projektu byla věnována vytvoření vzdělávacích programů reflektujících potřeby cílové skupiny. Následovalo vzdělávání pedagogů PV ve všech klíčových aktivitách realizovaných v období březen 2013 – srpen 2014. V průběhu projektu vznikaly podklady pro Metodickou příručku.

Celkové výstupy projektu:

- 1) 450 podpořených pedagogů předškolního vzdělávání
- 2) 17 vzdělávacích programů
- 3) 250 ks Metodické příručky

SNĚHOVÁ KRÁLOVNA

Hans Christian Andersen

(úvodní část z plné verze pohádky) *

Byl jednou jeden zlý čaroděj. Ten Vám byl tak zlý, inu, učiněný ďábel! Jednoho dne byl ve zvlášť dobré náladě. Podařilo se mu totiž zhotovit zrcadlo, které mělo tu vlastnost, že se v něm všechno dobré a krásné téměř úplně zmenšilo a všechno ničemné a špatné se v něm ještě zvětšilo. Nejkrásnější krajiny v něm vypadaly jako uvařený špenát a nejlepší lidé se stávali ošklivými nebo stáli na hlavě. Obličej se v něm tak zpitvořil, že ho ani nebylo možno poznat, a měl-li kdo třeba jen jedinou pihu, mohl být jist, že se mu v zrcadle rozleze přes celý nos a ústa.

Čaroděj si náramně liboval, že je to veselé, neboť každá dobrá, zbožná myšlenka, jež v člověku byla, obrážela se v zrcadle jako pošklebek; kouzelník ďábel se svému uměleckému vynálezu dosyta nasmál! Všichni, kdož chodili k němu do čarodějnické školy on totiž měl i svou školu , vypravovali kdekomu, že se podařil zázrak, a tvrdili, že se teprve nyní dá poznat, jak opravdu vypadá svět a lidé. Běhali po světě se zrcadlem a konečně nebylo na celé zemi člověka, který by nebyl v tom zrcadle zpitvořen.

I chtěli také doletět do nebe, aby si z něho tropili šašky. Čím výše však se zrcadlem letěli, tím více se třásl, až je sotva drželi. Letěli výš a výše, blíž k Bohu a nebi. Tu se zrcadlo náhle zatřásl tak strašlivě, že jim vyklouzlo z rukou a řítilo se dolů k zemi. Tam se roztříštilo na stamilióny, biliony a ještě více kousků, které způsobily ještě mnohem větší neštěstí než samo zrcadlo dříve. Neboť některé střípinky zrcadla byly sotva tak velké jako zrnko prachu, i poletovaly širým světem, a když vletly lidem do očí, uvázly v nich. I viděli lidé všechny věci převráceně nebo si všímali jenom špatných stránek. Neboť každá střípinka podržela touž sílu, jakou mělo celé zrcadlo. Některým lidem se dostala střípinka až do srdce, a to bylo opravdu strašné, neboť jejich srdce se proměnilo v ledový střešýl.

Některé střípinky byly zase tak velké, že jich bylo použito za tabulky do oken, ale nebylo právě hezké dívat se skrze ně na své přátele. Jiné zase byly vsazeny do brýlí a lidé, kteří si tyto brýle nasadili, aby správně viděli a soudili, náramně se klamali.

Zloduch se smál, až se za břicho popadal, a tuze se mu to líbilo. A ještě posud létají střípinky toho zrcadla vzduchem.

SNĚHOVÁ KRÁLOVNA

(zkrácená verze celé pohádky) **

V jednom dalekém městě žil chlapec Káj a dívka Gerda. Kamarádili spolu už od malička a měli se velice rádi. Babička jim každé odpoledne čítávala pohádky. Jednoho dne jim začala vyprávět příběh o Sněhové královně. Káj a Gerda napjatě poslouchali, jak královna přichází se zimou a je chladná jako led. Někdy se dívá do oken a na okenní skla kreslí záhadné obrazce. Káj se kasal, že se vůbec nebojí, ale večer, když venku začal padat první sníh a uviděl v okně sněhobílou paní, strachy zkameněl. Nemohl od ní odtrhnout zrak a tu ho cosi píchlo v oku. Byl to kousek ďábelského zrcadla. Od té chvíle jakoby se v něm něco změnilo. Všechno dobré mu přišlo hloupé a nic ho nebavilo. Ani s Gerdou už si nechtěl hrát.

Jednoho dne ho něco táhlo na náměstí. Vzal si tedy sáčky a utíkal s nimi k náměstí. Tam uviděl velké bílé sáně, ze kterých vystoupila Sněhová královna. Ta lákala Káje, aby k ní přišel blíž. Políbila ho na čelo a Káj zapomněl na svou nejmilejší Gerdu. Královna ho odvezla do krajiny věčného ledu a sněhu.

Gerda marně čekala na Káje, ale ten se neukázal. Po čase se ho vydala hledat. Nikdo o něm nic nevěděl ani neslyšel. Jakoby se po něm zem slehla. Kousek za městem potkala velkou černou vránu. Ta jí pověděla, že jejího Káje asi viděla a dovedla ji do zámku. V zámku sice bydlel chlapec, ale nebyl to Káj. Gerda prince pověděla svůj příběh. Ten ji vyslechl až do konce a dal ji na cestu teplé boty, kabát a kočár.

V lese přepadli kočár loupežníci, ale Gerdu zachránila loupežníkova dcera. Dívka byla ráda, že si má s kým hrát, ale dlouho jí to nevydrželo. Gerda opět vyprávěla svůj příběh. Dívce se jí zželelo a dala ji svého soba. Gerda se s ním vydala na cestu. Po nějaké době se sob zastavil a praví: „Odtud už musíš jít sama, já do ledového království vstoupit nesmím.“

Gerda se chvíli brodila sněhem, až uviděla zámek postavený z ledu. Gerda chvíli váhala, než vešla dovnitř. V celém zámku byla hrozná zima. Procházela všemi komnatami a v té největší našla Káje. Gerda ho štěstím objala, ale ten ji nepoznal. Gerdě začaly z očí téct slzy z velkého zklamání. Její horké slzy rozmrazily Kájovo ledové srdce. Káj se samým štěstím ze shledání se svou kamarádkou rozplakal a z oka mu vypadl kousek ďábelského zrcadla. Nyní už nad ním královna neměla vůbec žádnou moc.

Děti se společně vrátily domů a vše dobře dopadlo. Káj a Gerda si zase hráli a poslouchali babiččiny pohádky jako dřív.

* http://www.abatar.cz/pohadky/snehova_kralovna.htm - nezkrácená verze

** www.centrumpohadek.cz/pohadky-pro-deti/snehova-kralovna - text
www.pikacu.cz/pohadky - video

Zážitková pedagogika v průběhu seminářů:

This image shows a full page of white paper with horizontal dashed lines, typical of primary school writing paper. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

Vydal:
Národní institut pro další vzdělávání
Centrální pracoviště
Senovážné náměstí 25, 110 00 Praha 1
www.nidv.cz

Zpracovalo:
NIDV, krajské pracoviště Karlovy Vary
Západní 15, 360 01 Karlovy Vary

Grafické zpracování a produkce: **macware s.r.o.**

Náklad: 250 ks
© 8/2014

NEPRODEJNÉ

NÁRODNÍ INSTITUT
PRO DALŠÍ
VZDĚLÁVÁNÍ

www.nidv.cz